

URZĄD MIASTA SKIERNIEWICE
Biuro Planowania Przestrzennego
i Planowania Inwestycji

96-100 Skierniewice, ul. Floriana 9

tel.(46) 832 57 74

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
SPORZĄDZONA NA POTRZEBY

Miejscowy plan

zagospodarowania przestrzennego

**- fragment miasta Skierniewice położony w rejonie ulic: Jana
Kozietulskiego, Łódzkiej i Piekarskiej**

Zespół autorski:

mgr inż. Ewa Śmieszek- Pędzimąż
mgr Bogumiła Dąbrowska
inż. Michał Ziębiński

styczeń 2019 r.

Spis treści

I WSTĘP	3
1. Informacje ogólne.....	3
2. Przedmiot opracowania	3
3. Cel i zakres prognozy	3
4. Podstawa prawna opracowania prognozy.....	4
5. Metoda zastosowana przy sporządzeniu prognozy	5
II. OCENA STANU ISTNIEJCEGO I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA	6
1. Ogólna charakterystyka obszaru opracowania	6
2. Charakterystyka środowiska naturalnego	6
2.1. Warunki klimatyczne.....	6
2.2. Rzeźba terenu	8
2.3. Warunki gruntowo-wodne.....	9
2.4. Warunki hydrologiczne i hydrograficzne.....	9
2.5. Warunki glebowe	15
2.6. Zasoby przyrodnicze, walory krajobrazowe i ich ochrona prawna	15
2.7. Środowisko kulturowe.....	16
III. USTALENIA PROJEKTU ZMIANY PLANU MIEJSCOWEGO	16
IV. POTENCJALNE ZMIANY W ŚRODOWISKU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	17
V. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH ZOSTAŁY ONE UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA PROJEKTU PLANU	17
VI. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO USTALEŃ PROJEKTU ZMIANY MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	20
1. Przewidywane skutki wpływu ustaleń projektu planu na środowisko oraz na cele i przedmiot ochrony Obszaru Natura 2 000 z uwzględnieniem zależności między tymi elementami i między oddziaływaniami na te elementy.....	20
2. Skutki wpływu ustaleń zmiany planu na poszczególne komponenty środowiska	21
2.1. Skutki wpływu na różnorodność biologiczną	21
2.2. Skutki wpływu na gleby i powierzchnię ziemi	22
2.3. Skutki wpływu na środowisko wodno-gruntowe, wody powierzchniowe i podziemne	22
2.4. Skutki wpływu na kopaliny	23
2.5. Skutki wpływu na powietrze atmosferyczne i klimat akustyczny.....	23
2.6. Skutki wpływu na krajobraz, dziedzictwo kulturowe i dobra materialne	24
2.7. Skutki wpływu na świat roślinny, zwierzęcy	25
2.8. Emisja promieniowania elektromagnetycznego	26
2.9. Skutki wpływu na warunki i jakość życia ludzi.....	26
3. Ogólna ocena potencjalnych skutków wpływu realizacji ustaleń projektu..... planu na środowisko i jakość życia i zdrowia ludzi.....	27
VII. PROPOZYCE ROZWIĄZAŃ OGRANICZAJĄCYCH NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO ORAZ PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH	28
VIII. PROPOZYCE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCE BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PLANU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ NA INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU.....	29
IX. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PLANU	30
ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA	30
X. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE.....	30
XI. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	30
XII. WNIOSKI KOŃCOWE.....	33

I WSTĘP

1. Informacje ogólne

Uchwała Nr L/65/2018 o przystąpieniu do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego została podjęta 24 maja 2018 r.

Projekt planu dotyczy fragmentu obszaru miasta Skierniewice położonego w bliskim sąsiedztwie centrum, na kierunku prowadzącym do Łodzi. Zachodnią granicę opracowania wyznacza linia kolejowa do Łodzi (relacji Warszawa Katowice), natomiast wschodnią – rzeka Łupia oraz zbiornik wodny zasilany wodami z kierunku „Feliksowa”. Na zagospodarowanie obszaru składają się zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna ulokowana na dużych działkach, której towarzyszą obiekty usługowe, samodzielna zabudowa usługowa, samodzielna zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz cmentarz św. Józefa. Oś komunikacyjną obszaru stanowią ulice Jana Koźmiewskiego i Łódzka.

Aktualnie w obszarze obowiązują ustalenia trzech miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – z 2006r., 2015r. i 2017r. Granica obszaru objętego niniejszym projektem uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planu pokrywa się z granicą obszaru planu uchwalonego w 2006 r. Pozostałe dwa plany obejmują niewielkie obszary i dotyczą pojedynczych nieruchomości.

Podstawą rozpoczęcia opracowania planu są:

- wniosek właściciela działki 25 (aktualnie działek nr 25/1 i 25/2) położonych przy ulicy Próchnika o zmianę planu miejscowego dla ww. działki w zakresie przebiegu linii zabudowy. W planie z 2006 r. w obrębie działki nr 25 wyznaczone zostały dwie linie zabudowy - obowiązująca linia zabudowy od ulicy Próchnika i nieprzekraczalna linia zabudowy – od strony rzeki Łupi. Nowy plan ma umożliwić zabudowę większej części działki,
- ustalenie nowej klasy funkcjonalnej dla ulicy Koźmiewskiego, i Łódzkiej.
- likwidacja zapisu ograniczającego lokalizowanie na działce budowlanej więcej niż jednego budynku mieszkalnego,
- dostosowanie ustaleń planu do aktualnie obowiązujących przepisów prawnych w zakresie wskaźników i parametrów zabudowy.

2. Przedmiot opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „Prognoza oddziaływania na środowisko” ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego fragment miasta Skierniewice położony w rejonie ulic: Jana Koźmiewskiego, Łódzkiej i Piekarskiej.

3. Cel i zakres prognozy

Podstawowym celem niniejszej prognozy jest określenie stanu funkcjonowania środowiska oraz wpływu i zakresu potencjalnych zmian w środowisku i warunków życia człowieka jakie mogą nastąpić w wyniku ustaleń projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego fragment miasta Skierniewice położony w rejonie ulic oraz przedstawienie rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywny wpływ na środowisko, spowodowany realizacją tych ustaleń.

Ponadto celem prognozy jest:

- wyeliminowanie na etapie sporządzania planu ustaleń sprzecznych z zasadami zrównoważonego rozwoju,
- ocena wpływu przeznaczenia terenu na poszczególne użytkowania oraz określenie warunków zagospodarowania tych obszarów,
- ocena, na ile ustalenia planu pozwolą na zachowanie istniejących wartości zasobów środowiska, na i wzbogacą lub odtworzą wartości oraz w jakim stopniu spotęgują lub osłabiają

istniejące zagrożenia.

Analiza przekształceń środowiska prowadzona równolegle z pracami planistycznymi, daje możliwość wpływu na ostateczny zakres ustaleń planu. Wszystkie zawarte w niej wnioski i zalecenia opierają się na zasadach logicznego wnioskowania i prawdopodobieństwa.

Prognoza oddziaływania na środowisko obejmuje kompleksową ocenę warunków biotycznych i abiotycznych środowiska naturalnego, przy uwzględnieniu jego aktualnego stanu i odporności na zmiany antropogeniczne oraz wpływu na środowisko sposobu użytkowania terenu, ponadto określa wpływ i zakres potencjalnych zmian i przedstawia rozwiązania eliminujące lub ograniczające negatywny wpływ na środowisko spowodowany realizacją ustaleń zawartych w planie.

Prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych, przewidzianych ustaleniami zmiany planu miejscowego. Przedstawia natomiast prawdopodobne skutki jakie niesie ze sobą realizacja ustaleń Planu, dla poszczególnych komponentów środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, a w szczególności dla poszczególnych ekosystemów, krajobrazu, ludzi oraz dóbr kultury. Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w niniejszej prognozie został uzgodniony zgodnie z art. 53 ww. ustawy z właściwymi organami tzn.

- Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska (pismo znak: WOOS.411.204.2018.AJa z dnia 2 lipca 2018 r.)
- Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym (pismo znak: PSSE-ZNS-470/06Rp/18 z dnia 18.07.2018 r.).

Jak wynika z otrzymanych pism, zakres i stopień szczegółowości zgodny jest z treścią art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

Projekt planu miejscowego jest powiązany merytorycznie i formalnie z następującymi dokumentami planistycznymi:

- Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Skierniewice – II edycja (uchwała Rady Miasta Skierniewice Nr XXIII/42/2016 z dnia 7 kwietnia 2016 r.)
- Opracowaniem ekofizjograficznym podstawowym sporządzonym na potrzeby miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – fragment miasta Skierniewice położony w rejonie ulic: Jana Kozińskiego, Łódzkiej i Piekarskiej..

4. Podstawa prawna opracowania prognozy

Projekt planu został opracowany w oparciu o uchwałę Nr L/65/2018 w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego fragment miasta Skierniewice położony w rejonie ulic: Jana Kozińskiego, Łódzkiej i Piekarskiej.

Opracowanie niniejszej prognozy jest częścią strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedmiotowego planu, przeprowadzanej na podstawie przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. j.t. 2017 r., poz.1405.).

Podstawę prawną dla proponowanych w prognozie działań ochronnych stanowi obecnie ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz ustawy szczegółowe i przepisy wykonawcze do podanych poniżej ustaw:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 799),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r. poz. 1945),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm.),

- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59 z późn zm.),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych /Dz. U. z 2013 r. poz. 1205 /,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z dnia 8 października 2012 r., poz. 1109),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 3 marca 2008 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2008, Nr 47, poz. 281),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz.1883),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 7 października 2014r. , poz. 1348),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 16 października 2014r. poz. 1409),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 sierpnia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000.
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory
- Dyrektywa Rady 2009/147/WE z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dyrektywa Ptasia). Stanowi ona wersję skonsolidowaną wcześniejszej dyrektywy EWG 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 o ochronie dziko żyjących ptaków.

5. Metoda zastosowana przy sporządzaniu prognozy

„Prognoza oddziaływania na środowisko” jest kameralnym opracowaniem autorskim, sporządzonym w oparciu o dostępne materiały tj. publikacje, dokumenty, raporty i inne opracowania.

Przyjęta w niniejszym dokumencie metoda opracowania, podyktowana była następującymi przesłankami:

- we wstępnym etapie prac nad planem, zapoznano się z opracowaniem ekofizjograficznym podstawowym sporządzonym dla przedmiotowego obszaru sporządzonym w lipcu 2018 r., w którym każdy z elementów środowiska został szczegółowo przeanalizowany.
W prognozie przeprowadzono analizę porównawczą uwarunkowań ekofizjograficznych z przyjętymi w ustaleniach planu regulacjami dotyczącymi ochrony środowiska.
- ramowy zakres prognozy określony został ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2018 r. poz. 2081),
- zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w niniejszej prognozie został uzgodniony zgodnie z art. 53 ww. ustawy z właściwymi organami tzn. Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska i Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym,
- zakres opracowania określony został charakterem ustaleń planu oraz skalą rysunku planu.

Za wiodące zasady sporządzenia dokumentu prognozy uznano:

- a) prognoza ma oceniać skutki wpływu ustaleń planu na środowisko, czyli określać wpływ wynikający z przeznaczenia terenów na określone rodzaje użytkowania oraz z określenia warunków zagospodarowania tych obszarów,
- b) ustalenia planu dotyczą konkretnej rzeczywistości obejmującej środowisko o zróżnicowanej
- c) wartości (specyficznych dla tego miejsca cechach i wartościach) wraz z istniejącym zainwestowaniem i użytkowaniem, które na to środowisko oddziałują negatywnie, stwarzając zagrożenia lub pozytywnie, stanowiąc szansę dla istniejących zasobów środowiska,
- d) istota prognozy zawiera się w ocenie na ile ustalenia planu pozwolą na zachowanie istniejących wartości zasobów środowiska, na ile wzbogacą lub odtworzą obniżone lub zdegradowane wartości oraz w jakim stopniu ustalenia planu mogą spotęgować istniejące zagrożenia, mogą osłabić te zagrożenia lub stwarzają możliwość pojawienia się nowych szans dla ukształtowania jakości środowiska,
- e) tak więc prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych nowymi ustaleniami planu, a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki jakie niesie za sobą realizacja ustaleń planu na poszczególne komponenty środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, ekosystemy, krajobraz a także na ludzi i dobra materialne oraz dobra kultury.

II. OCENA STANU ISTNIEJCEGO I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA

Charakterystyka ważniejszych elementów przyrodniczych środowiska dla obszaru opracowania stanowi wyciąg z opracowania ekofizjograficznego podstawowego sporządzonego na potrzeby miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego – fragment miasta Skierniewice położony pomiędzy ulicami: Jana Kozińskiego, Łódzkiej i Piekarskiej.

1. Ogólna charakterystyka obszaru opracowania

Obszar objęty projektem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego położony jest w bliskim sąsiedztwie centrum miasta, na kierunku prowadzącym do Łodzi.

W obszarze należy wydzielić: tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z towarzyszącymi zakładami usługowymi uformowanej w postaci ciągów przyulicznych o silnym miejskim zainwestowaniu, o niskich walorach przyrodniczych i krajobrazowych oraz tereny w sąsiedztwie rzeki Łupi- pełniące funkcje obszarów przyrodniczo aktywnych. Istotnymi elementami zagospodarowania mającymi wpływ na zagospodarowanie terenów sąsiednich są: cmentarz rzymsko-katolicki św. Józefa położony przy ulicy Kozińskiego, linia kolejowa Warszawa Katowice, droga wojewódzka 705 Sochaczew – Jeżów. W obszarze znajdują dwie stacje paliw. Obydwie stacje paliw zlokalizowane są przy drodze wojewódzkiej – ulicy Kozińskiego i ulicy Łódzkiej. Obszar posiada niezbędną dla funkcjonowania zabudowy infrastrukturę techniczną, wodociąg, kanalizację sanitarną, elektroenergetykę, gaz, sieć telekomunikacyjną. Tereny objęte planem poza cmentarzem wskazane zostały w studium do rozwoju zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy mieszkaniowo-usługowej.

2. Charakterystyka środowiska naturalnego

2.1. Warunki klimatyczne

Obszar miasta Skierniewice pod względem regionalizacji klimatycznej znajduje się w północno - wschodniej części XVII regionu klimatycznego zwanego Regionem Środkowopolskim. Jak w całym pasie Nizin Środkowopolskich, przeważa tutaj cyrkulacja

równoleżnikowa, z przewagą mas powietrza polarno-morskiego napływających z zachodu. Zróżnicowanie warunków klimatycznych w obrębie poszczególnych fragmentów miasta wynika przede wszystkim ze zróżnicowania ukształtowania powierzchni, rodzaju i intensywności zabudowy oraz formy innego zagospodarowania tych obszarów.

Tereny zabudowane przy ciągach komunikacyjnych charakteryzują się przekształconymi warunkami klimatycznymi, głównie podwyższoną temperaturą i utrudnionym przewietrzaniem. Na zapleczu tej zabudowy, w terenach otwartych obserwuje się dobre warunki wietrzne, wilgotnościowe oraz solarne. Swobodny, grawitacyjny spływ chłodnego powietrza następuje w kierunku rzeki Łupi. Tereny znajdujące się w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki charakteryzują się niekorzystnymi warunkami klimatycznymi. Szczególnie niekorzystne są warunki wilgotnościowe w związku z bardzo płytkim zaleganiem wód gruntowych. W terenach tych występują przygruntowe przymrozki. Często stagnuje tam chłodne i wilgotne powietrze oraz zalegają mgły.

Podstawowe parametry klimatyczne i meteorologiczne terenu miasta przedstawiają się następująco:

Rodzaj parametru klimatycznego

• średnioroczna prędkość wiatrów	Wielkości* 3,8 m/sek
• udział najczęstszych wiatrów z kierunków: zachodnich, południowo-zachodnich oraz północno-zachodnich	razem 47%
• częstotliwość występowania wiatrów silnych oraz dni bezwietrznych	rzadkie
• średnioroczna temperatura dobową powietrza	+ 8,8 stopnie C
• średnia temperatura miesiąca lipca	+ 22,3 stopnie C
• średnia temperatura miesiąca stycznia	- 1,8 stopnie C
• średnioroczna amplituda temperatury	24,1 stopnie C
• wskaźnik termiczny	23 stopnie C
• średnie dzienne usłonecznienie	4,6 h
• roczna suma promieniowania słonecznego	86,3 kcal/cm ²
• średnioroczne usłonecznienie względne	37%
• średnie zachmurzenie w skali 0-11 pokrycia nieba	6
• średnioroczna częstotliwość występowania dni z mgłą	23
• średnioroczna suma opadów atmosferycznych (1997-2007)	523 mm (1997-2007)

Rok	Suma opadów (mm)
1997	547,98
1998	763,86
1999	688,90
2000	395,40
2001	548,20
2002	482,80
2003	427,00
2004	419,80
2005	469,80
2006	421,40
2007	590,20
Średnia	523.21

Dane Instytutu Sadownictwa w Skierniewicach.

- Średnia 523.21 za lata 1997-2007
- średnia roczna liczba dni z opadem

135,7

- średnioroczny wskaźnik zaleszczenia 32,7
- średnioroczne parowanie terenowe 470 - 490 mm

* dane według A. Wosia „Atlas Rzeczpospolitej” (1994 r.)

Warunki klimatyczne panujące w mieście i w rejonie uznawane są za względnie korzystne w zakresie potrzeb gospodarczych. Z porównania powyższych wskaźników charakteryzujących te warunki dla rejonu skierniewickiego oraz dla innych rejonów kraju nasuwają się następujące wnioski:

- rejon miasta charakteryzują korzystne warunki solarne. Wskaźniki - średnie dzienne usłonecznienie, suma promieniowania słonecznego, średnioroczne usłonecznienie względne - osiągają tutaj wartości zbliżone do najwyższych wartości krajowych,
- sprzyjające są również warunki termiczne - przy wysokim wskaźniku termicznym (jak wyżej), stosunkowo długim okresie wegetacyjnym (214 dni), także długim okresem bezmroźnym (231 dni) oraz średnich w skali kraju temperaturach dla letnich i zimowych okresów,
- miasto ma korzystne warunki biometeorologiczne przy wartościach wskaźnika mniejszych od 2,0 (charakterystycznym dla klimatu suchego);
- niekorzystnym z punktu widzenia potrzeb gospodarki rolniczej jest niedostateczna wielkość i częstotliwość opadów atmosferycznych (wielkości w tabeli),
- wysoka wartość rocznej sumy parowania terenowego może być przyczyną występowania okresów posusznych, szczególnie dokuczliwych w okresie wegetacyjnym.
- tereny zabudowy, o silnie zmienionych warunkach klimatycznych - o podwyższonej temperaturze i utrudnionym przewietrzaniu. Dotyczy to większości obszarów zabudowy miejskiej, z wyłączeniem takich terenów położonych peryferyjnie w stosunku do centrum miasta,
- tereny dolin rzecznych Łupi, Rawki i Pisi oraz innych cieków bez nazwy, także nielicznych zagłębień bezodpływowych w terenach rolnych - charakteryzujące się niekorzystnymi warunkami wilgotnościowymi (wynikłymi z płytkiego zalegania wód gruntowych), z dużym prawdopodobieństwem występowania przygruntowych przymrozków oraz zjawiska inwersji temperatury, częstym zaleganiem chłodnego i wilgotnego powietrza oraz mgieł,
- tereny przyleśne znajdujące się w północnej części miasta na styku z Puszcą Bolimowską, w części północno - wschodniej na styku z terenami leśnymi wsi Pamiętna i Strobów oraz w części zachodniej na styku z terenami Lasu Zwierzynieckiego. Klimat tych terenów charakteryzuje się podwyższoną wilgotnością, większą zacisnością i zmniejszoną amplitudą dobową temperatury,
- tereny otwarte miasta o dobrych warunkach termicznych, wilgotnościowych oraz solarnych, także dostatecznie przewietrzane. Są to pozostałe tereny miasta (niezabudowane lub z zabudową rozproszoną), peryferyjnie położone w stosunku do istniejącej zabudowy miejskiej.

Obszar objęty projektem planu poddany analizie charakteryzuje się dobrymi warunkami klimatycznymi. Jest to teren płaski, położony jest poza zasięgiem okresowego zalegania zimnego i wilgotnego powietrza. Ze względu na położenie na obrzeżu miasta, w terenach luźnej zabudowy przyulicznej z dużą ilością terenów otwartych (niezabudowanych) obszar posiada dobre warunki wilgotnościowe i solarne.

2.2.Rzeźba terenu

Teren objęty opracowaniem położony jest na północnym skraju Wysoczyzny Łódzkiej, w środkowo północnej części makroregionu Wzniesień Łódzkich (symbol mezoregionu 318.82 wg podziału fizyczno - geograficznego Polski Kondrackiego i Rychlinga - Atlas RP, 1993 [1.6.19.]

Stanowi go krajobraz nizinny, równinny. Makrorzeźba terenu to zdenudowana równina połudowcowa w obszarze staroglacjalnym,

Powierzchnia terenu stanowi płat równinny wznoszący się na wysokość 118,0 m n.p.m w sąsiedztwie rzeki Łupi do 127, 0 m n.p.m w części zachodniej obszaru opracowania.

2.3.Warunki gruntowo-wodne

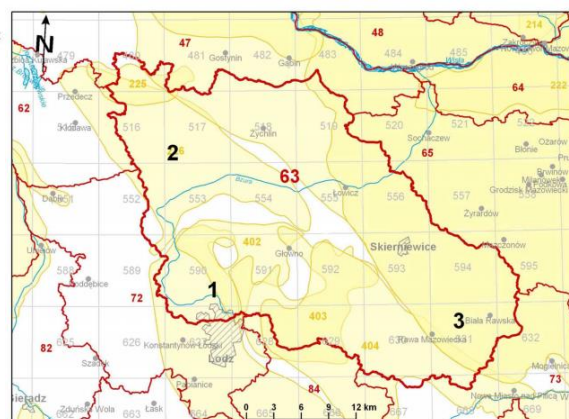
We fragmencie obszaru opracowania, ciągnącego się wzdłuż rzeki, w przewadze występują utwory akumulacji rzeczno-rozlewiskowej - grunty sypkie lokalnie przewarstwione pyłami i grunty spoiste. Miąższość utworów piaszczysto-żwirowych, które budują tę strukturę osiąga 4 m. Są to piaski drobne i pylaste z domieszką humusu – luźne namuły organiczne pylaste i piaszczystę – plastyczne, lokalnie przewarstwione torfem. Miejscami występują torfy. Są to grunty słabonośne nie nadające się do bezpośredniego posadowienia. Poza doliną rzeki Łupi występują utwory akumulacji rzecznej i rzeczno-lodowcowej: piaski średnie i grube rzadziej drobne z domieszką żwirów, o miąższości większej niż 4,5 m średniozagęszczone. Grunty te nadają się do bezpośredniego posadowienia. W części północnej obszaru opracowania występują piaski średnie i drobne i pylaste o miąższości 1-2 m, średniozagęszczone, podścielone gliną. Grunty te nadają się do bezpośredniego posadowienia

2.4.Warunki hydrologiczne i hydrograficzne

Zgodnie z definicją podaną w Ramowej Dyrektywie Wodnej, jednolite części wód podziemnych (groundwater bodies) obejmują te wody podziemne, które występują w warstwach wodonośnych o porowatości i przepuszczalności, umożliwiającymi pobór znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę lub przepływ o natężeniu znaczącym dla kształtowania pożądanego stanu wód powierzchniowych i ekosystemów lądowych.

Znaczący przepływ wód podziemnych wg ww. Dyrektywy jest to taki przepływ, którego nie osiągnięcie na granicy JCWPd z wodami powierzchniowym lub z ekosystemem lądowym powodowałoby znaczące pogorszenie ekologicznej lub chemicznej jakości wód powierzchniowych lub znaczną szkodę dla bezpośrednio zależnego od wód podziemnych ekosystemu lądowego. Pobór wód podziemnych znaczący w zaopatrzeniu ludności w wodę do spożycia jest to pobór wynoszący średnio ponad 10 m³/d albo pobór zaopatrujący co najmniej 50 osób.

Obszar miasta Skierniewice znajduje się w obszarze jednolitej części wód podziemnych JCWPd nr 63 (PLGW200063) – region wodny Środkowej Wisły.

Rys. 1 (po lewej)
JCWP w obszarze dorzecza Wisły,
 źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia
 18 października 2016 r. (Dz. U. z 2016 poz. 1911
 z późn. zm.)

Rys. 2 (na górze)
Granice JCWPd nr 63
 źródło: <http://www.psh.gov.pl/publikacje/jcwpd>

Zgodnie z charakterystyką obszaru umieszczoną na stronie internetowej Państwowej Służby Hydrogeologicznej JCWPd nr 63 posiada na zdecydowanej większości jeden lub dwa poziomy wodonośne czwartorzędowe. Wykształcony jest również lokalnie poziom mioceński i kredowy. Ponadto powszechnie występują wodonośne utwory jurajskie będące w bezpośredniej więzi hydraulicznej z poziomami młodszymi. Z kolei generalnie poziom kredowy nie wykazuje bezpośredniej więzi hydraulicznej z wodonośnymi utworami czwartorzędowymi lub mioceńskimi. Cecha szczególna: duża niejednorodność stratygraficzna poziomów wodonośnych.

Zgodnie z art. 59 ust. 1 ustawy – Prawo wodne celem środowiskowym dla Jednolitych Części Wód Podziemnych jest:

- 1) zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń;
- 2) zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu;
- 3) ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewniani między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

Prowadzony monitoring jakości wód podziemnych w zakresie oceny Jednolitych Części Wód Podziemnych wskazuje, iż stan ilościowy tego obszaru jest dobry i stan chemiczny też jest dobry.

Ocenę stanu jakości oraz zasobów ilościowych wód podziemnych w Skierniewicach dokonano w oparciu o badania prowadzone w ramach monitoringu regionalnego (zostały one opublikowane w Raporcie o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2010 r.). Na terenie miasta badaniom poddano dwie studnie (dwa punkty pomiarowo-kontrolne znajdują się w parku miejskim i przy ul. Łącznej). Próby wody z poszczególnych studni pobrano raz w roku. Obydwie studnie charakteryzowały się dobrą jakością i należały do klasy II. Jak wynika z Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2016 r.

w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. Nr 143, poz. 896) za podstawę oceny klas jakości wód przyjęto graniczne wartości określonej grupy wskaźników. Wody należące do klasy II to wody dobrej jakości. Wartości wskaźników jakości wody nie wskazują na oddziaływania antropogeniczne. Wskaźniki jakości wody, z wyjątkiem żelaza, nie przekraczają wartości dopuszczalnych jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Wartości wskaźników jakości wody oznaczone dla istniejących ujęć komunalnych na terenie miasta nie wskazują na oddziaływania antropogeniczne. Wskaźniki jakości wody, z wyjątkiem żelaza i manganu nie przekraczają wartości dopuszczalnych jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W obszarach opracowania nie znajdują się ujęcia wód.

Badania wód podziemnych prowadzone w ramach krajowego i regionalnego monitoringu w 2014 r. (Raport o stanie środowiska w woj. łódzkim w 2015 r.) nie obejmowały punktów pomiarowych znajdujących się na terenie miasta Skierniewice. Najbliżej znajdującymi się punktami, które objęto monitoringiem krajowym znajdowały się na terenie Nowego Kawęczyna (gm. Nowy Kawęczyn) i Prus (gmina Głuchów). Badane wody podziemne w Nowym Kawęczynie, pochodzące z poziomu wodonośnego - trzeciorzędu występowały w II klasie czystości. Badane wody podziemne w Prusach pochodzące z poziomu wodonośnego – czwartorzędu, występowały w III klasie czystości.

Jak wynika z „Raportu o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2015 r.” przeprowadzone w 2014 r. analizy nie wykazały występowania w badanych ujęciach wody niezadowolającej jakości (IV klasa) oraz wody złej jakości (V klasa).

Cały obszar miasta Skierniewice znajduje się w obrębie południowej części geotermalnego subbasenu grudziądzko - warszawskiego. Na terenie miasta stwierdzono występowanie wód geotermalnych o temperaturze ok. 680C. Do bilansu zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce wpisano złożę wód termalnych „Skierniewice”.

Wykorzystanie wód termalnych w rejonie Skierniewic możliwe jest w systemie dubletu otworów - otwór eksploatacyjny i otwór chłonny GT-1 i GT-2. Znajdują się one na północnych obrzeżach miasta, w sąsiedztwie ulic: Sobieskiego i Rybickiego. Odległość między tymi odwiertami wynosi ok. 1 km. Odwierty zlokalizowane są na terenach rolniczych stanowiących własność Skarbu Państwa. W bezpośrednim otoczeniu odwiertów znajdują się: tereny rolnicze otwarte i z uprawami pod osłonami, tereny z zabudową produkcyjną i usługową, tereny z zabudową mieszkaniową jednorodzinną (osiedle „Mazowiecka”).

Odwierty wód geotermalnych od wschodniej granicy obszaru opracowania znajdują się w odległości ok. 2,2 km, w linii prostej.

Dotychczas nie ustanowiono stref ochronnych dla ujęć wód geotermalnych, podobnie jak nie określono granic obszaru górniczego i terenu górniczego dla tej kopaliny.

Wody powierzchniowe

Ta część kraju charakteryzuje się typem krajobrazu nizinnego, z dominującą ilością potoków nizinnych-piaszczystych. Miasto zlokalizowane w centralnej części Polski znajduje się w granicach ekoregionu Równiny Centralne.

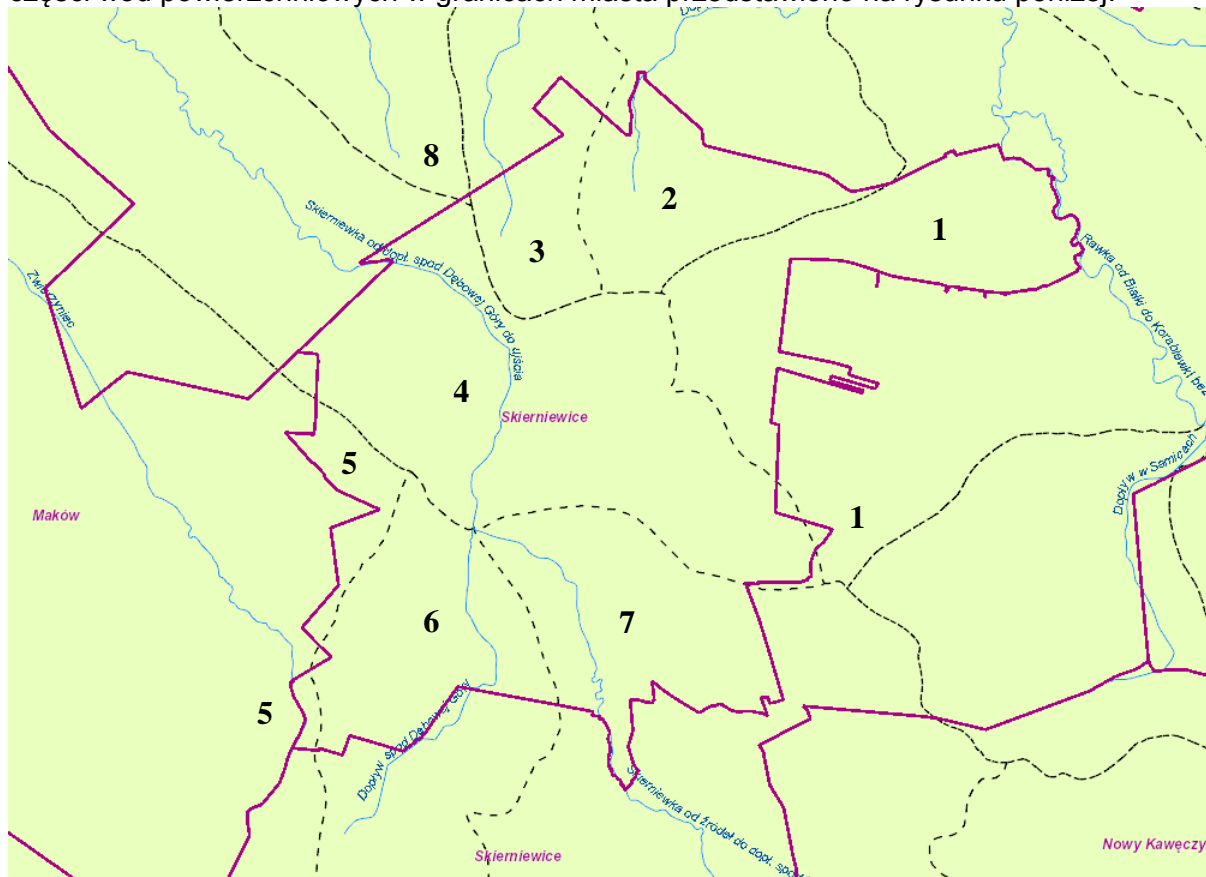
W Regionie Wodnym Środkowej Wisły wyznaczono 1355 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych, w większości naturalnych o umiarkowanym stanie ekologicznym.

Obszar miasta Skierniewice znajduje się w dorzeczu rzeki Wisły i swoimi granicami obejmuje osiem jednolitych części wód powierzchniowych:

L.p	kod JCWP	nazwa JCWP	całk. pow. (km ²)	typologia JCWP
1	RW200019272693	Rawka od Białki do Korabiewki bez Korabiewki	94,7	19
2	RW200017272692	Dopływ z Serwitut	12,65	17
3	RW20001727259929	Dopływ spod Skierniewic	44,73	17
4	RW2000192725899	Skierniewka od dopł. spod	66,28	19

Dębowej Góry do ujścia				
5	RW200017272569	Zwierzyniec	146,92	17
6	RW200017272588	Dopływ spod Dębowej Góry	11,04	17
7	RW2000172725879	Skierniewka od źródeł do dopł. spod Dębowej Góry	274,1	17
8	RW2000172725929	Dopływ z Nieborowa	94,7	17

Rozmieszczenie wymienionych w powyższej tabeli poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych w granicach miasta przedstawiono na rysunku poniżej.

Rys. 3 Poglądowa mapa jednolitych części wód powierzchniowych w granicach miasta Skierniewice – numeracja JCWP według tabeli, źródło: <http://geoportal.kzgw.gov.pl/imap/>

Badania wód (jednolitych części wód powierzchniowych) rzeki Łupi (Skierniewki), na odcinku od dopływu spod Dębowej Góry do ujścia (punkt pomiarowo-kontrolny Skierniewka – Mysłaków) przeprowadzone w 2015 r. przez służby WIOŚ wykazały iż:

- stan (potencjał ekologiczny JCWP) jest umiarkowany,
- stan chemiczny jest dobry,
- spełnia wymagania dodatkowe obszarów chronionych.

Badania dot. jakości wody w rzece (punkty pomiarowe w Żelaznej i w Mysłakowie) wykazały, że wody te osiągnęły umiarkowany stan ekologiczny.

Badania wód (jednolitych części wód powierzchniowych) rzeki Rawki na odcinku od Białki do Korabiewki bez Korabiewki (punkt pomiarowo-kontrolny Rawka – Budy Grabskie) przeprowadzone w 2015 r. przez służby WIOŚ wykazały:

- stan (potencjał ekologiczny JCWP) jest poniżej stanu dobrego,
- stan chemiczny – poniżej stanu dobrego (PSD),
- spełnia wymagania dodatkowe obszarów chronionych.

Tabela 1. Ocena stanu jednolitych części wód, badanych w latach 2010-2015.

Nazwa rzeki	Ocena stanu/potencjału ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych, badanych w latach 2010-2015	Ocena stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych, badanych w latach 2010-2015	Ocena spełnienia wymogów dodatkowych obszarów chronionych JCWP, badanych w latach 2010-2015	Stan
Łupia (Skierniewka)	umiarkowany	dobry	tak (spełnia)	zły
Rawka	słaby	PSD _{sr} (poniżej stanu dobrego) przekroczone stężenia średnioroczne benzo(g,h,i)peryleny i indeno(1,2,3-cd)pirenu	tak (spełnia)	zły

Stan jednolitej części wody określa się dla wód przebadanych zarówno pod względem ekologicznym, jak i chemicznym. Równoważnym elementem oceny stanu jest spełnienie dodatkowych wymogów obszarów chronionych. Ze względu na decydującą rolę elementu

o klasyfikacji najniższej, nadano stan zły jednolitym częściom wód, w których brakowało oceny stanu/potencjału ekologicznego lub stanu chemicznego, ale pozostałe elementy wskazywały na stan poniżej dobrego.

Dla pięciu spośród ośmiu występujących na terenie miasta Skierniewice jednolitych części wód powierzchniowych wykonano w 2015 r. badania wód w okresie 2010-2012, 2013-2015 przedstawione w Raporcie o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2015 r.

Tabela nr 2. Porównanie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i stanu JCWP badanych w województwie łódzkim w dwóch cyklach wodnych tj. 2010-2012 i 2013-2015.

Nazwa rzeki punktu pomiarowo kontrolnego)	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan JCWP	Komentarz
Skierniewka (Łupia) (od dopływu spod Dębowej Góry do ujścia) (Skierniewka Mysłaków)	Okres badań lata 2010-2012		Okres badań lata 2013-2015				
	zły	dobry	zły	umiarkowany	dobry	zły	poprawa stanu ekologicznego
Łupia (Skierniewka) od źródeł do dopływu spod Dębowej Góry (Łupia-Żelazna/ Łupia-Stary Rzędków)	umiarkowany	-----	zły	umiarkowany	-----	zły	bez mian
Łupia (Skierniewka) na odcinku spod Skierniewic (Dopływ spod Skierniewic – Patoki)	-----	-----	-----	umiarkowany	-----	zły	-----
Rawka (od Białki do Korabiewki bez Korabiewki) (Rawka – Budy Grabskie)	słaby	-----	zły	słaby	PSD _{sr}	zły	bez zmian
Zwierzyniec na odcinku spod Skierniewic (Zwierzyniec-Łowicz)	umiarkowany	-----	zły	umiarkowany	-----	zły	bez mian

Badania wód powierzchniowych, prowadzone w 2015 r., kończą 3-letni cykl monitoringowy i zamykają 6-letni cykl wodny.

W tabeli powyżej zestawiono klasyfikację wraz z porównaniem stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego i ogólnego stanu JCWP, badanych według 6-letniego planu gospodarowania wodami z podziałem na dwa cykle monitoringowe, tj. 2010- 2012 oraz 2013-2015.

Porównanie dwóch cykli z lat 2010-2012 i 2013-2015 wykazało pozorną poprawę w stanie/potencjale ekologicznym. Nie ma przypadków spektakularnej poprawy lub pogorszenia.

Zmiana stanu/potencjału ekologicznego związana jest z poprawą o jedną klasę któregoś ze wskaźników biologicznych. Część poprawy stanu/potencjału ekologicznego nastąpiła w wyniku zaniechania monitoringu makrofitów, wyłączenia z oceny makro bezkręgowców lub upłynięcia czasu ważności oceny ichtiofauny. W przypadku rzeki Łupi i Rawki przyczyną było upłynięcia czasu ważności oceny ichtiofauny. Poprawa oceny stanu/potencjału ekologicznego nie musi więc oznaczać istotnej poprawy jakości wody.

O stanie chemicznym zwykle decydowała wysokość średniorocznych stężeń sumy benzo(g,h,i)perylenu i indeno(1,2,3-cd)pirenu.

Poniżej znajduje się zestawienie stanu oraz celów środowiskowych dla JCWP znajdujących się w granicach miasta Skierniewice:

Nr	kod JCWP	nazwa JCWP	Ocena stanu	Cel środowiskowy			Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
				Stan potencjał ekologiczny	lub stan chemiczny	Stan chemiczny	
1	RW200019272693	Rawka od Białki do Korabiewki Korabiewki	zły	dobry ekologiczny	stan	dobry stan chemiczny	zagrożona
2	RW200017272692	Dopływ z Sewitut	zły	dobry ekologiczny	stan	dobry stan chemiczny	niezagrożona
3	RW20001727259929	Dopływ spod Skierniewic	zły	dobry ekologiczny	stan	dobry stan chemiczny	zagrożona
4	RW2000192725899	Skierniewka od dopł. spod Dębowej Góry do ujścia	zły	dobry ekologiczny	stan	dobry stan chemiczny	zagrożona
5	RW200017272569	Zwierzyniec	zły	dobry ekologiczny	stan	dobry stan chemiczny	zagrożona
6	RW200017272588	Dopływ spod Dębowej Góry	zły	dobry ekologiczny	stan	dobry stan chemiczny	niezagrożona
7	RW2000172725879	Skierniewka od źródeł do dopł. spod Dębowej Góry	zły	dobry ekologiczny	stan	dobry stan chemiczny	zagrożona
8	RW2000172725929	Dopływ z Nieborowa	zły	dobry ekologiczny	stan	dobry stan chemiczny	niezagrożona

Źródło: Załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. – Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Obszar niniejszego opracowania znajduje się w granicach JCWP – dopływ spod Dębowej Góry oraz Skierniewka od dopływu spod Dębowej Góry do ujścia. W planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły oceniono stan tego obszaru JCWP jako zły. Celem środowiskowym jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego. Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych oceniono jako zagrożony.

Obszar opracowania przylega do rzeki Łupi, oraz zbiornika zbierającego wody z okolic Feliksowa. Fragmenty obszar opracowania znajdują się w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią rzeki Łupi (wg studium ochrony przeciw powodziowej). W projekcie planu obszary te wskazano właściwą granicą oraz ustalono, że na tych terenach obowiązują ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych. Tereny, na których występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią wyłączone zostały spod zabudowy i przeznaczone pod zieleń.

2.5. Warunki glebowe

Jakość gleb wykształconych na terenie miasta pozostaje w ścisłym związku z budową geologiczną płytkiego podłoża. Na terenie miasta jakość występujących gleb jest raczej średnia o zróżnicowanym składzie geomorfologicznym z przewagą piasków gliniastych, naglinowych o różnych właściwościach i różnej przydatności rolniczej. Występują tu gleby wyraźnie wadliwe, zbyt suche albo zbyt wilgotne. Gleby lekkie są glebami dość wrażliwymi na suszę, głęboko wylugowanymi i zakwaszonymi. Trwałe użytki zielone słabe z przewagą klas V, VI, VIz. Większość występujących tu gleb ma nieuregulowane stosunki wodne, gleby mineralne zbyt suche a organiczne zbyt wilgotne, przesuszone lub podtopione.

W obszarze opracowania, w obrębie terenów zurbanizowanych, w wyniku działalności człowieka wierzchnia warstwa gruntów na tym obszarze została przekształcona i zdegradowana. Dotyczy to zarówno rzeźby terenu jak i profilu glebowego. W części obszaru wolnego od zabudowy dominują gleby bardzo lekkie w typie gleb brunatnych kwaśnych lub wylugowanych. Są one niestrukturalne, trwałe za suche. Gleby te należą do gleb ornych najslabszych. Przydatność rolnicza jest bardzo ograniczona. Są one zaliczane do 7-go kompleksu uprawowego żytniego najslabszego (łubinowego). Nie są to gleby chronione.

2.6. Zasoby przyrodnicze, walory krajobrazowe i ich ochrona prawna

Pod względem klasyfikacji geobotanicznej J. M. Matuszkiewicza teren objęty niniejszą analizą znajduje się w południowo-zachodniej części krainy Południowomazowiecko-Podlaskiej w okręgu Łowicko-Warszawskim. Potencjalną roślinnością tego obszaru są bory mieszane. Opracowywany obszar pod względem krajobrazowym, zasobów przyrodniczych oraz różnorodności biologicznej jest zróżnicowany.

Krajobraz w rejonie obszaru poddanej analizie należy do klasy krajobrazów nizinnych (klasa I) rodzaj krajobrazów równinnych (rodzaj A) gatunku krajobrazów nizinnych (gatunek 3). Jest to typ krajobrazu pospolitego - symbol I.A.3 – w obszarze nizin środkowopolskich najpospolitszego, nie posiadającego cech wymagających szczególnej ochrony. Jest on przekształcony przez czynniki antropogeniczne. Najmniej przekształconym obszarem są tereny znajdujące się na zapleczu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, które przylegają bezpośrednio do koryta rzeki Łupi. Prawy brzeg rzeki wyniesiony jest w postaci skarpy. Brzeg lewy ma charakter naturalny, lekko wznoszącej się doliny. Na terenach przyrzecznych występuje roślinność naturalna. W tej części doliny obserwuje się duże zróżnicowanie siedlisk. Ma to ogromny wpływ na zróżnicowanie flory. Najliczniejszą grupę stanowią rośliny naczyniowe głównie szuwarowe i łąkowe. Mniejszy udział stanowią gatunki związane z zaroślami. Prawie na całej długości koryta rzeki występuje łęg jesionowo-olszowy. Drzewostan tworzy wyłącznie olsza czarna pochodząca z naturalnego odnowienia. W niższej warstwie występuje czeremcha, klon jesionolistny, grab, glóg i bez czarny. Zbiorowiskom naturalnym towarzyszą zbiorowiska roślinności ruderalnej.

Powierzchnie biologicznie czynne w obrębie zabudowy jednorodzinnej występują w postaci ogrodów przydomowych, urządzonych w ramach poszczególnych działek. Te fragmenty obszaru opracowania nie prezentują walorów przyrodniczych istotnych dla funkcjonowania środowiska przyrodniczego obszaru miasta. Są one silnie przekształcone przez człowieka. Na obraz szaty roślinnej występującej w tej części obszaru opracowania składają się rośliny wprowadzane przez człowieka do środowiska zamieszkania, przede wszystkim z myślą o zaspokojeniu potrzeb wypoczynku oraz estetyki otoczenia. Różnorodność gatunkowa świata roślinnego nie jest duża. Przeważają zadrzewienia ozdobne iglaste i zieleń niska. Istniejąca zieleń nie tworzy zbiorowisk roślinności, które mogłyby pełnić funkcję miejskich obszarów aktywnie biologicznych. Jest jedynie elementem dekoracyjnym wartym ochrony ze względów estetycznych a mniej przyrodniczych. Na zapleczu niektórych domów, w ogrodach dominuje roślinność roczna taka jak: warzywniki, ogrody kwiatowe oraz nieliczne drzewa owocowe.

Położenie obszaru planu niemal na obrzeżach miasta z doliną rzeki Łupi w części zachodniej obszaru opracowania wyróżniają go jako obszar o wysokich walorach krajobrazu przyrodniczego (ocena w kontekście innych terenów zainwestowania miejskiego). Pasy terenu ciągnące się wzdłuż tego ciek, obniżeń terenowych i innych form rzeźby stanowią swoisty korytarz umożliwiający swobodną penetrację wielu gatunków i ich wzajemne kontakty oraz wymianę i uzupełnienie puli genowej organizmów z terenów sąsiednich. Procesy te są jednak utrudnione ze względu na bezpośredni kontakt z terenami zurbanizowanymi (poszczególne działki są najczęściej ogrodzone, gdzie ogrodzenia niejednokrotnie dochodzą do koryta rzeki i zalewu). Dolina rzeki stanowi zespół nieożywionych i żywych komponentów naturalnych oraz wszelkich przejawów działalności człowieka, które składają się na obraz średniej wielkości rzeki nizinnej. Miejscami jest to nadal mało przekształcony ekosystem.

W obrębie analizowanego obszaru nie występują obszary i obiekty prawnie chronione ani kwalifikujące się do objęcia ochroną prawną, w trybie przepisów ustawy o ochronie przyrody.

2.7. Różnorodność biologiczna

Pod względem różnorodności biologicznej obszar opracowania jest zróżnicowany. Ciągom komunikacyjnym i zabudowie mieszkaniowej towarzyszą zbiorowiska roślinności synantropijnej, głównie ruderalnej. Powierzchnie biologicznie czynne w sąsiedztwie zabudowań występują najczęściej w postaci przydomowych ogródków z roślinnością trwałą lub sezonową, warzywniaków bądź sadów. Te fragmenty obszaru opracowania nie prezentują walorów przyrodniczych istotnych dla funkcjonowania środowiska przyrodniczego obszaru opracowania. Są one silnie przekształcone przez człowieka. Na obraz szaty roślinnej występującej w tej części obszaru opracowania składają się rośliny wprowadzane przez człowieka do środowiska zamieszkania, przede wszystkim z myślą o zaspokojeniu potrzeb wypoczynku oraz estetyki otoczenia. Różnorodność gatunkowa świata roślinnego nie jest duża. Przeważają zadrzewienia ozdobne iglaste i zieleń niska. Istniejąca zieleń nie tworzy zbiorowisk roślinności, które mogłyby pełnić funkcję obszarów aktywnie biologicznych. Jest jedynie elementem dekoracyjnym wartym ochrony ze względów estetycznych a mniej przyrodniczych. Są to zbiorowiska silnie antropogenicznie przekształcone. Bioróżnorodność tych zbiorowisk jest niewielka. Zbiorowiska roślinne występujące w ogrodach przydomowych podatne są na wszelkie zmiany. Odznaczają się one małą zdolnością do regeneracji.

Na zapleczach zabudowy mieszkaniowej rozciągają się tereny rolnicze. Przeważająca część z nich jest zagospodarowana a część odługuje. I tam właśnie obserwuje się wczesne stadia sukcesji. Są to zazwyczaj użytki rolne i nieużytki. W obrębie pastwisk, pól i nieużytków spotyka się zbiorowiska roślinne tworzące zwartą okrywą roślinną, utworzoną przez wiele gatunków traw oraz ziół i roślin motylkowych. Siedliska te charakteryzują się dużo większą różnorodnością biologiczną niż tereny przyuliczne.

Realizacja ustaleń projektu planu wniesie niewielkie zmiany w sposobie zagospodarowania i użytkowania przedmiotowych terenów. Będzie to przyczyną zmian jakie mogą zaistnieć w stanie poszczególnych komponentów środowiska (w rozumieniu korzystnych i niekorzystnych oddziaływań).

2.8. Środowisko kulturowe

Na obszarze objętym planem znajduje się cmentarz rzymsko-katolicki, którego stara część została wpisana do rejestru zabytków, a nowa część ujęta w gminnej ewidencji zabytków.

III. USTALENIA PROJEKTU PLANU MIEJSCOWEGO

W projekcie planu wyodrębniono tereny o przeznaczeniu:

MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej

MN,U – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy usługowej,

M,U – tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej,
U – tereny usług,
U,EE – tereny usług i elektroenergetyki,
ZP - tereny zieleni,
ZC tereny cmentarzy czynnych
KSp – tereny parkingów,
KDZ - tereny dróg publicznych klasy zbiorczej,
KDD – tereny dróg publicznych klasy dojazdowej,
KDW – tereny dróg wewnętrznych

Przygotowany projekt planu miejscowego utrzymuje dotychczasowe przeznaczenia terenów w obszarze. Zmienia przebieg linii rozgraniczających ulicy Jana Kozińskiego dostosowując ją do przebiegu określonego w projekcie przebudowy. Linie rozgraniczające ulicy Łódzkiej wyznacza w granicach własności, biorąc pod uwagę fakt, iż jest to ulica przebudowana na odcinku objętym planem i wyposażona w niezbędne elementy wyposażenia drogi (jezdnię, chodnik, ścieżkę pieszo-rowerową) zrealizowane zgodnie z rozporządzeniem w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi ich usytuowanie. W liniach tych mieszczą się również sieci infrastruktury technicznej. Zarówno dla ulicy Kozińskiego jak i Łódzkiej ustalono klasę funkcjonalną „zbiorcza” obniżając ją z klasy funkcjonalnej głównej zapisanej w studium.

W projekcie planu ustala się zostały szczegółowe zasady i standardy zagospodarowania oraz zabudowy wyodrębnionych terenów, różnicując je w zależności od przeznaczenia terenu, charakteru i formy zabudowy istniejącej zabudowy. Do najistotniejszych należą:

- ograniczenie intensywności zabudowy poprzez wskazanie maksymalnego wskaźnika zabudowy działki, wskaźnika minimalnej i maksymalnej intensywności zabudowy, wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej,
- ustalenie maksymalnej wysokości budynków,
- określenie nieprzekraczalnej linii zabudowy,
- ustalenia zasad modernizacji rozbudowy i budowy systemów komunikacji komunikacyjnej i infrastruktury technicznej.

Projekt planu uwzględnia położenie obszaru w strefie „B” ochrony uzdrowiskowej Obszaru Ochrony Uzdrowiskowej Skierniewice-Maków. Wskazuje że zagospodarowanie obszaru polega na ograniczeniach wynikających z ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym. Wskazuje rodzaje obiektów, które nie powinny być realizowane w obszarze. Ustala ochronę zabytkowego cmentarza św. Józefa oraz wprowadza ograniczenia w terenach z nim sąsiadujących. W strefie 50 m od cmentarza plan ustala zakaz realizacji budynków mieszkalnych oraz obiektów usługowych przeznaczonych do prowadzenia działalności w zakresie żywienia zbiorowego, przechowywania żywności. Ustala zaopatrzenie w wodę wyłącznie z wodociągu miejskiego.

IV. POTENCJALNE ZMIANY W ŚRODOWISKU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W przypadku braku realizacji ustaleń planu, na obszarze stan środowiska nie ulegnie przekształceniom lub jego przekształcenia będą niewielkie. Obszar jest w pełni wyposażony w infrastrukturę techniczną tj. kanalizację sanitarną, kanalizację deszczową, sieć wodociągową, elektroenergetyczną, gaz, dlatego jego użytkowanie nie powinno negatywnie oddziaływać na gospodarkę wodno-ściekową, czystość środowiska wodno-gruntowego, czystość atmosfery, różnorodność biologiczną, migrację wielu gatunków roślin i zwierząt zarówno obszaru opracowania jak i terenów przyległych .

V. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO PLANU ORAZ SPOSOBY, W JAKICH ZOSTAŁY ONE UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA PROJEKTU PLANU

Ze względu na przynależność Polski do Unii Europejskiej, Polska zobowiązana jest do przestrzegania prawa Unii oraz brania udziału w działaniach zapobiegawczych i regulujących w zakresie ochrony środowiska, wynikające z dokumentów rangi międzynarodowej.

Dokumentem nadrzędnym jest „Strategia Zrównoważonego Rozwoju Unii Europejskiej” (Strategia z Göteborga), w której wśród siedmiu kluczowych wyzwań w sferze polityki gospodarczej, ekologicznej i społecznej znalazły się m.in.:

- ograniczanie zmian klimatu oraz promowanie czystszej energii,
- zapewnienie, by systemy transportowe odpowiadały wymogom ochrony środowiska oraz spełniały gospodarcze i społeczne potrzeby społeczeństwa,
- promowanie wysokiej jakości zdrowia publicznego,
- aktywne promowanie zrównoważonego rozwoju.

uwzględnienie wymagań gospodarczych, społecznych, kulturowych i regionalnych.

Na poziomie krajowym, strategiczne cele ochrony środowiska, oparte o prawo międzynarodowe, zawarte są w dokumentach rządowych takich jak: „Polityka Ekologiczna Państwa, uaktualniona Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”, dokument sporządzony na zlecenie Ministerstwa Środowiska.

W dokumencie tym określono potrzebę regulowania w aktach planowania przestrzennego niższych szczebli zagadnień dotyczących m.in.:

- obszarów o przekroczonych dopuszczalnych stężeniach zanieczyszczeń środowiska lub natężeniach innego rodzaju uciążliwości,
- terenów zdegradowanych i zdewastowanych, wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji,
- potrzeb w zakresie rozbudowy infrastruktury ochrony środowiska, w szczególności infrastruktury do zagospodarowania ścieków i odpadów,
- kształtowania granicy i proporcji pomiędzy obszarami zainwestowanymi i przeznaczonymi pod inwestycje oraz terenami otwartymi (zwłaszcza w kontekście zieleni miejskiej i innych terenów otwartych na obszarach zurbanizowanych).

Celami realizacyjnymi „Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” jest :

- działania na rzecz realizacji zasady zrównoważonego rozwoju,
- przystosowanie do zmian klimatu,
- ochrona różnorodności biologicznej.

Aktualnie przygotowany jest projekt Polityki Ekologicznej Państwa do roku 2030, który obejmuje następującą tematykę:

- bezpieczeństwo biologiczne, w tym organizmy genetycznie zmodyfikowane,
- klimat akustyczny,
- najlepsze dostępne techniki BAT,
- odpady,
- pola elektromagnetyczne,
- powierzchnia ziemi,
- powietrze,
- promieniowanie jonizujące,
- służby ochrony środowiska i podmioty biorące udział w zarządzaniu środowiskiem,
- system finansowania ochrony środowiska,
- system ocen oddziaływania na środowisko,
- technologie środowiskowe,
- wzorce zrównoważonej konsumpcji i edukacja ekologiczna, w tym dostęp do informacji, – zasoby geologiczne,
- zasoby przyrodnicze, w tym krajobraz, leśnictwo i różnorodność biologiczna,
- zasoby wodne, w tym jakość wód,
- zmiany klimatu (mitygacja i adaptacja)

Ponadto istnieje „Krajowa Strategia Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej” oraz Program działań na lata 20015-2020. Wszystkie te dokumenty są oparte na przepisach wspólnotowych i przyjętych przez Polskę konwencjach międzynarodowych.

„Krajowa Strategia Ochrony i Zrównoważonego Użytkowania Różnorodności Biologicznej” ustala wiodącą zasadę polityki ekologicznej państwa tj. zasadę zrównoważonego rozwoju ustanowionej w Rio de Janeiro w 1992r. Podstawowym założeniem zrównoważonego rozwoju jest takie prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego, aby zachować zasoby i walory środowiska w stanie zapewniającym trwałe możliwości korzystanie z nich przez obecne i przyszłe pokolenia, przy jednoczesnym zachowaniu trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej na poziomie krajobrazowym, ekosystemowym, gatunkowym i genowym.

Cele ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i ogólnokrajowym stanowią z kolei podstawę konstruowania celi szczegółowych na szczeblu krajowym – regionalnym i lokalnym. Postulaty zawarte w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego” 2030+ przyjętego przez Sejmik Województwa Łódzkiego uchwałą Nr LV/679/18 z dnia 28 sierpnia 2018 r., odnoszące się do potrzeb w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego koncentrują się na potrzebie poprawy stanu środowiska, poprzez podjęcie następujących działań:

- racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi,
- zwiększenie i poprawa jakości zasobów wodnych,
- poprawa jakości powietrza,
- kształtowanie zasobów leśnych,
- zachowanie i wzrost różnorodności biologicznej,
- zachowanie najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienie ciągłości systemu ekologicznego,
- przeciwdziałanie zagrożeniom

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ustalenia „Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Skierniewice- II edycja”, które określają politykę przestrzenną, w tym zasady zagospodarowania przestrzennego miasta równocześnie uwzględniają ustalenia określone w „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego”.

W zakresie powiązań środowiskowych i kulturowych celem głównym, zapisanym w Planie Województwa, jest kształtowanie tożsamości regionalnej w oparciu o walory przyrodnicze, kulturowe i turystyczne regionu, a kierunkami działań są:

- ochrona najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienie ciągłości systemu ekologicznego,
- zachowanie i ochrona materialnych i niematerialnych zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazu kulturowego województwa.

Założenia zawarte w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Skierniewice – II edycja” tworzone były w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju.

Podstawowym celem polityki jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańcom, infrastruktury społecznej i zasobów przyrodniczych.

Cele szczegółowe polityki ekologicznej państwa ujęto w dwóch grupach:

- w sferze racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych,
- w zakresie jakości środowiska.

Wśród nich, w kontekście zakresu ustaleń Studium wymienić należy: racjonalizację użytkowania wody, ochronę gleb, wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, gospodarowanie odpadami, jakość wód, jakość powietrza, zmiany klimatu, hałas i promieniowanie elektromagnetyczne, różnorodność biologiczną i krajobrazową.

„Program ochrony środowiska dla województwa łódzkiego 2016” na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 definiuje cel nadrzędny oraz cele główne i cele uzupełniające.

Cel nadrzędny brzmi:

„Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa łódzkiego oraz zagwarantowanie szerokiego dostępu do informacji o środowisku”.

Cel główny: Ochrona i poprawa środowiska

- Priorytet I – Ochrona zasobów naturalnych,
- Priorytet II – Ochrona jakości powietrza,
- Priorytet III – Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych oraz ochrona przed powodzią i suszą,
- Priorytet IV – Racjonalizacja gospodarka odpadami,
- Priorytet V – Oddziaływanie hałasu,
- Priorytet VI – Oddziaływanie pól elektromagnetycznych,
- Priorytet VII – Edukacja ekologiczna,
- Priorytet VIII – Poważne awarie.

Cele ochrony środowiska ustanowione w odniesieniu do obszaru Skierniewic zawarte zostały w dwóch podstawowych dokumentach określających potrzeby i zasady kształtowania środowiska przyrodniczego miasta: „Programie Ochrony Środowiska dla Miasta Skierniewice w latach 2017 -2020” z perspektywą na lata 2021-2024 .

Po dokonaniu aktualizacji diagnozy stanu środowiska na terenie Skierniewic dokonano wyboru najistotniejszych zagadnień, których rozwiązanie przyczyni się do poprawy stanu środowiska i rozwiązania najistotniejszych kwestii jego ochrony.

Cele strategiczne (główne)to:

- poprawa stanu środowiska,
- minimalizacja zagrożeń dla środowiska,
- rozwój gospodarczy w oparciu o wysoką świadomość ekologiczną mieszkańców.

Na realizację celów strategicznych składają się działania we wszystkich komponentach ochrony środowiska. Założenia planu zadań na lata 2013-2016 i lata 2017-2020 przeprowadzono w podziale na grupy:

1. Ochrona powietrza atmosferycznego,
2. Ochrona przed hałasem,
3. Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym,
4. Ochrona wód podziemnych i powierzchniowych,
5. Gospodarka odpadami,
6. Ochrona gleb i powierzchni ziemi,
7. Ochrona środowiska przyrodniczego,
8. Minimalizacja zagrożeń dla środowiska,
9. Przyjazny środowisku naturalnemu rozwój gospodarczy,
10. Edukacja ekologiczna

Ważnymi dokumentami, mającymi wpływ na ochronę środowiska przyrodniczego na szczeblu samorządowym są lokalne plany rozwoju, inwentaryzacje przyrodnicze, programy gospodarki odpadami, opracowania ekofizjograficzne i inne.

VI. PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO USTALEŃ PROJEKTU ZMIANY MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1.Przewidywane skutki wpływu ustaleń projektu planu na środowisko oraz na cele i przedmiot ochrony Obszaru Natura 2 000 z uwzględnieniem zależności między tymi elementami i między oddziaływaniami na te elementy

W obrębie analizowanego obszaru nie występują ani nie są wskazywane do objęcia ochroną obszary, które mogłyby zasilić Sieć Obszarów Natura 2000.

W zasięgu ok. 7,5 km od obszaru opracowania, w linii prostej w kierunku na północny wschód, w sąsiedztwie granicy administracyjnej miasta znajduje się Obszar Natura 2 000 pn. „Dolina Rawki” wchodzący w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej.

Pozostałe obszary objęte ochroną prawną znajdują się na obrzeżach miasta w następujących odległościach od obszaru opracowania:

- rezerwat przyrody pn. „Rawka” – ok. 7,5 km w linii prostej w kierunku na północny wschód,
- Bolimowski Park Krajobrazowy – ok. 5,5 km w linii prostej w kierunku na północ,
- Bolimowsko-Radziejowski Obszar Chronionego Krajobrazu z doliną Środkowej Rawki ok. 5,5 km w linii prostej w kierunku na północ,
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy pn. „Zwierzyniec Królewski” – ok. 1,0 km w linii prostej w kierunku północny - zachód, od zachodniej granicy obszaru opracowania,

Prognozuje się, iż z uwagi na odległości oraz planowany sposób zagospodarowania obszaru opracowania, przewidywane oddziaływania wynikające z realizacji ustaleń planu, nie będą mieć wpływu na Obszary Natura 2000 i na pozostałe obszary chronione w trybie przepisów ustawy o ochronie przyrody. Ustalenia planu nie przyczynią się do pogorszenia stanu siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono te obszary. Charakter planu, założenia i przyszła realizacja jego ustaleń ze względu na niewielkie rozmiary przekształceń, nie będą mieć znaczącego wpływu na ekosystem miasta i na krajobraz. Prognozuje się, że powstające zmiany dotyczące poszczególnych komponentów środowiska będą miały charakter lokalny.

2. Skutki wpływu ustaleń zmiany planu na poszczególne komponenty środowiska

2.1. Skutki wpływu na różnorodność biologiczną

Zbiorowiska roślinne występujące w obrębie obszaru opracowania są zróżnicowane. Część z nich jest silnie przekształcona i zdegradowana. Te ubogie zbiorowiska znajdują się najczęściej w sąsiedztwie zabudowy i ciągów komunikacyjnych. Są to zbiorowiska ruderalne. Zabudowie mieszkaniowej towarzyszą rośliny ozdobne, które pełnią głównie rolę dekoracyjną i służą poprawie estetyki środowiska zamieszkania. Najbardziej cenne pod względem przyrodniczym są zbiorowiska występujące w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Łupi i zalewu. Teren wzdłuż rzeki i doń przyległy pod względem florystycznym charakteryzuje się dużą różnorodnością, szczególnie w kontekście innych terenów zainwestowania miejskiego, które poddane zostały już procesom urbanizacyjnym. Zbiorowiska roślinne występujące w sąsiedztwie rzeki charakterystyczne są dla niewielkich rzek środkowej Polski. Cechuje go przewaga elementów naturalnych nad antropogenicznymi. Elementem wyróżniającym dolinę Łupi jest mozaika zbiorowisk roślinnych takich jak: nieużytki, pastwiska, łąki, pola uprawne i liczne przyrzeczne zakrzaczenia. Te skupiska drzew i zakrzaczeń są miejscem przebywania (bądź miejscami lęgowymi) wielu gatunków zwierząt. Większość zjawisk przyrodniczych (procesy umierania i odradzania się wielu gatunków roślin) zachodzących w dolinie rzeki, poza terenami zurbanizowanymi jest elementem naturalnej sukcesji.

Przekształcenie terenów niezabudowanych na tereny budowlane doprowadzi najprawdopodobniej do zabudowy wraz z ogrodzeniami i towarzyszącą infrastrukturą, co spowoduje nieodwracalne zmiany w całym środowisku tego terenu i doprowadzi do zubożenia bioróżnorodności.

Presja człowieka na środowisko ma dużo większe znaczenie w zubożeniu różnorodności genetycznej roślin. Rozszerzanie zbiorowisk antropogenicznych, likwidacja oraz rozdrobnienie płątów roślinności pól i łąk oraz wprowadzanie gatunków obcych, przekształcanie warunków siedliskowych, a także zmiany stosunków wodnych i składu chemicznego wód – to główne przyczyny zmniejszania się zmienności genetycznej roślin.

2. 2. Skutki wpływu na gleby i powierzchnię ziemi

Obecny charakter zagospodarowania terenów oraz planowane zagospodarowanie nie spowodują istotnych zmian w ukształtowaniu terenu.

Dewastacja powierzchni gruntów może następować jedynie miejscowo w związku z decyzją o podjęciu budowy na działkach, dotychczas niezabudowanych. Nowe formy powierzchniowe towarzyszące budowom, jak nasypy, wykopy, najczęściej nie będą miały charakteru trwałego, a ich rozmiary będą raczej niewielkie i niezauważalne w terenie.

W sposób trwały ulegną zniszczeniu profile glebowe na powierzchniach, które będą zajęte przez ewentualną zabudowę. Realizacja zabudowy wpłynie miejscowo na przekształcenia terenu i gleby co spowoduje zmiany składu gatunkowego szaty roślinnej. Można założyć, że usuwana wierzchnia warstwa ziemi z wykopów zostanie zagospodarowana w obrębie poszczególnych działek na urządzenie ogrodów czy warzywniaków.

Odpady powstające w związku z budowami nie będą stanowiły zagrożenia dla gleby czy wód. Mają być one usuwane w oparciu o niezbędne urządzenia służące gromadzeniu odpadów do transportu do miejsc odzysku lub unieszkodliwienia.

2.3. Skutki wpływu na środowisko wodno-gruntowe, wody powierzchniowe i podziemne

Jakość wód podziemnych i stan ich czystości uzależniony jest głównie od stopnia izolacji pierwszego użytkowego poziomu wodonośnego. W obrębie obszaru opracowania, gdzie obszar wysoczyzny zbudowany jest z utworów trudnoprzepuszczalnych, a woda gruntowa występuje na dość znacznych głębokościach (5-8 m p.p.t.) prawdopodobieństwo zanieczyszczenia wód podziemnych jest znikome.

W pasie drogowym ulic: Kozińskiego, Łódzkiej, Pogodnej, Próchnika, Piekarskiej, Ustronnej funkcjonuje sieć kanalizacji sanitarnej. Ścieki bytowe odprowadzane są obecnie do tek kanalizacji.

Największy wpływ na środowisko wodno-gruntowe będzie miało wprowadzenie zabudowy na obszary dotychczas wolne od zainwestowania. Doprowadzi to do uszczelnienia podłoża i zmniejszenie infiltracji wód opadowych do gruntu. Może nastąpić alkalizacja środowiska glebowego w związku ze stosowaniem różnorodnych materiałów budowlanych.

Rozwój usług jest również potencjalnym źródłem zanieczyszczeń środowiska wodno-gruntowego. Dlatego też istotne będzie prowadzenie odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej.

W celu wyeliminowania potencjalnego niekorzystnego oddziaływania ścieków na wody w projekcie planu, ustalono odprowadzenie ścieków bytowych do miejskiej sieci kanalizacyjnej. Na terenach nie wyposażonych w kanalizację sanitarną, do czasu realizacji sieci kanalizacyjnej, ścieki bytowe mogą być odprowadzane do bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe, z wywozem na stację zlewną oczyszczalni ścieków.

Wody opadowe i roztopowe natomiast mają być odprowadzane wg ustaleń projektu planu do sieci kanalizacji deszczowej lub do ziemi, przy zachowaniu przepisów ogólnych.

W celu eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko wodne, istotne będzie zapewnienie realizacji zapisów planu dotyczących usuwania odpadów zgodnie z przepisami odrębnymi. Odpady pochodzące z działalności usługowej będą wymagać unieszkodliwienia w zależności od ich rodzaju.

Prognozuje się, iż w efekcie realizacji inwestycji na obszarze planu powstaną oddziaływania:

bezpośrednie krótkoterminowe w postaci:

- wahań zwierciadła wód gruntowej związane z pracami ziemnymi na etapie budowy,
- tworzenie warunków do przemieszczania się zanieczyszczeń w środowisku wodno-gruntowym.

długoterminowe:

- zmniejszenie ilości wody infiltrującej do gruntu związane ze zmniejszeniem powierzchni biologicznie czynnej,
- ograniczenie retencji wód w wierzchniej warstwie gleby,
- zwiększenie odpływu wód opadowych i roztopowych.

Mając na uwadze powyższe nie prognozuje się znacząco negatywnego oddziaływania ustaleń projektu planu na środowisko wodno-gruntowe.

2.4. Skutki wpływu na klimat

Z ograniczeniem powierzchni biologicznie czynnych i z powstaniem obiektów budowlanych wiążą się zmiany warunków mikroklimatycznych: przewietrzania, zmniejszenie wilgotności powietrza, podwyższenie temperatury i zmniejszenie jej amplitudy, zwiększenia zacienienia niektórych terenów. Przeobrażenia te są typowe dla obszarów poddanych procesom, do których należy zaliczyć obszar opracowania. Dla ograniczenia negatywnych skutków wpływu na mikroklimat obszaru w projekcie ustalono zachowanie minimalnego wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej w obrębie działki budowlanej, zróżnicowanego w poszczególnych terenach w zależności od przeznaczenia i stanu zagospodarowania oraz zachowanie maksymalnej powierzchni zabudowy w obrębie działki budowlanej. Ustaleniem mającym korzystny wpływ na klimat lokalny jest utrzymanie pasa zieleni wzdłuż rzeki Łupi oraz wskazanie nieprzekraczalnej linii zabudowy od cieką wodnego płynącego z kierunku Felixsowa. Pozostawienie tych terenów otwartych zapewni właściwe przewietrzanie terenu objętego opracowaniem jak również pozostałej części miasta. Również w przypadku nawalnych deszczy, które w ostatnich latach są coraz bardziej powszechne powyższy teren będzie mógł przejąć znaczne ilości wody. Biorąc pod uwagę powyższe należy prognozować, że zmiany warunków mikroklimatycznych będą nieznaczne i tylko w obszarze opracowania.

2.4. Skutki wpływu na kopaliny

Na terenie objętym projektem planu nie występują udokumentowane złoża surowców naturalnych. Dlatego też ustalenia planu nie dotyczą tego zagadnienia.

2.5. Skutki wpływu na powietrze atmosferyczne i klimat akustyczny

Poziom klimat akustycznego wyznacza hałas komunikacyjny płynący z ulic: Koziatulskiego i Łódzkiej. Ulice te są drogą wojewódzką wyprowadzającą ruch w kierunku Łodzi. Stanowią oś komunikacyjną obszaru opracowania. Od czasu wybudowania autostrady A2 znaczenie tej drogi zmalało. Przeprowadzone w 2012r. pomiary hałasu w punkcie przy ulicy Łódzkiej wykazały, że w porze dnia nie ma przekroczeń poziomów dopuszczalnych hałasów emitowanego do środowiska. W porze nocy zarejestrowano przekroczenia o 2,5 dB. Udział pojazdów ciężkich w całkowitym strumieniu pojazdów na tej ulicy wynosi 4% w ciągu dnia i 13% w ciągu nocy. Z powyższych wyników wynika, że klimat akustyczny w mieście (również w rejonie ulicy Łódzkiej) zależny jest w dużym stopniu od ilości w strumieniu pojazdów ciężkich.

W celu zminimalizowania uciążliwości hałasowych emitowanych przez ruch prowadzony ulicą Łódzką i Koziatulskiego w projekcie planu ustalono linie zabudowy, w odległości 8,0 od krawędzi jezdni. Ponadto ustaleniami projektu planu wyodrębniono i wskazano tereny o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku, o którym mowa w przepisach prawa ochrony środowiska. Są to „tereny przeznaczone na cele mieszkaniowo-usługowe”.

W sytuacji wystąpienia na działce uciążliwości wywołanych hałasem, zapyleniem, wibracjami lub promieniowaniem elektromagnetycznym inwestor zobowiązany zastosowania w budynkach środków technicznych, zmniejszających je poniżej poziomów dopuszczalnych, bądź zwiększających odporność budynku na zagrożenia i uciążliwości.

Pozostałe ulice pełnią funkcje ulic obsługujących poszczególne działki w obrębie zabudowy jednorodzinnej. Powiązania zewnętrzne tych ulic mają charakter lokalny.. W związku z tym zasięg uciążliwości komunikacyjnych nie wykracza poza pas drogowy tych ulic.

W obrębie obszaru opracowania znajdują się dwie stacje dystrybucji paliw płynnych i stacja gazu płynnego. W sąsiedztwie ulicy Kozińskiego na terenie Wojewódzkiej Kolumny Transportu Sanitarnego, oraz przy ulicy Łódzkiej w terenie 12.94U. Oddziaływanie tych inwestycji na klimat akustyczny prawdopodobnie zamyka się w granicach działek.

Obszarem występowania rzeczywistych i potencjalnych zagrożeń dla środowiska zamieszkania w obszarze opracowania jest linia kolejowa relacji Łódź – Warszawa, znajdująca się w zachodniej części obszaru opracowania. Inwestycja ta należy do grupy przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, rozumianych w trybie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 września 2002 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczególnych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko. Według opracowanych dla potrzeb monitoringu środowiska - map akustycznych dla odcinków linii kolejowych po których przejeżdża ponad 30 tys. pociągów wynika, że przekroczenia LDWN o 0-5dB występują w terenach bezpośrednio przylegających do linii kolejowej – przeznaczonych na cele mieszkaniowo-usługowe. W projekcie planu odsuwa się realizację budynków mieszkalnych o terenu kolejowego o 10 m. Jest to odległość zbyt mała aby w budynkach mieszkalnych dotrzymany został dopuszczalny poziom hałasu. Dlatego też budynki te będą wymagały zastosowania środków technicznych zabezpieczających przed uciążliwościami: hałasem, wibracjami, zapyleniem.

Zmiany w sferze warunków aerosanitarnych w obrębie obszaru opracowania są pochodną ewentualnych przekształceń istniejącego zagospodarowania – spadku lub wzrostu intensywności zabudowy, zmiany funkcji użytkowania zabudowy, a także zmiany rodzaju źródeł zaopatrzenia w ciepło.

W obrębie obszaru rozszerza się funkcję zabudowy mieszkaniowej o grunty działki 25/2 i fragmenty działki 24 i 19/1 przy ulicy Próchnika oraz funkcję zabudowy mieszkaniowo-usługowej o niewielkie fragmenty działek nr ew.: 491/4, 485/1 i 449/2, które dotychczas były przeznaczone pod zieleni. Zmiany jakości powietrza, które będą następować w tych terenach planu będą niewielkie. Projekt planu preferuje niewęglowe czynniki ciepła, jako zaopatrzenie w energię cieplną w celu zminimalizowania emisji pyłów i szkodliwych gazów pochodzących z domowych pieców grzewczych, w których spalanie węgla odbywa się w nieefektywny sposób.

Nie unikniemy pozostaje jednak stopniowy wzrost emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych pochodzących ze spalania paliw w silnikach pojazdów, głównie z racji ogólnego wzrostu wskaźników motoryzacji w skali całego kraju oraz ogólnego wzrostu wielkości transportu samochodowego. Ustalenia projektu planu nie mają wpływu na powyższe zjawisko. Ocenia się, że realizacja ustaleń planu nie spowoduje istotnego pogorszenia jakości powietrza na analizowanym obszarze i tym samym, nie będzie miała negatywnego wpływu na ten stan w mieście. Projektowana zabudowa na obszarze planu ma dostępną sieć gazową, mało prawdopodobne jest, że powstanie tutaj lokalna kotłownia, której praca stanowiłaby dodatkowe, liczące się źródło tzw. niskiej emisji zanieczyszczeń energetycznych, pochodzącej ze spalania paliw do celów grzewczych.

2.6. Skutki wpływu na krajobraz, dziedzictwo kulturowe i dobra materialne

Na obszarze objętym planem znajduje się cmentarz rzymsko-katolicki, którego stara część została wpisana do rejestru zabytków, a nowa część ujęta w gminnej ewidencji zabytków. W projekcie planu ustala się ochronę zabytku poprzez zapisy:

- „wskazuje się zabytek, wpisany do rejestru zabytków decyzją nr 867 z dnia 18 lutego 1992 r.– cmentarz rzymsko-katolicki p.w. św. Józefa - część stara cmentarza z cmentarzem wojskowym - oznaczony na rysunku planu właściwym oznaczeniem, w którym prowadzenie działań inwestycyjnych wymaga pozwolenia właściwego organu, zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków”;
- „wskazuje się zabytek wpisany do gminnej ewidencji zabytków cmentarz rzymsko-katolicki p.w. św. Józefa - pozostała część cmentarza – oznaczony na rysunku planu, właściwym oznaczeniem, w którym ochronie podlega układ alejek nawiązujący do układu starej części cmentarza”.
- „strefę ekspozycji cmentarza poprzez zachowanie skali zabudowy w terenach przylegających do ulicy Jana Koźmiewskiego i Łódzkiej, którą określają wskaźniki i parametry kształtowania zabudowy określone w ustaleniach szczegółowych”.

2.7. Skutki wpływu na świat roślinny, zwierzęcy

Środowisko przyrodnicze w obszarze objętym planem i w jego sąsiedztwie charakteryzuje się przekształconymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi niewielką różnorodnością biocenotyczną i ekosystemową oraz znacznym stopniem zmian antropogenicznych. W obszarze nie występują cenne, naturalne zbiorowiska roślinności, jak też nie ma tutaj miejsc lęgowych i stałego bytowania cennych gatunków zwierząt dziko żyjących. Egzystują jedynie gatunki pospolite, związane z osiedlami ludzkimi, głównie drobne ssaki, ptaki i owady. Nie przewiduje się, by ustalenia planu wywierały znaczący wpływ na warunki bytowania fauny towarzyszącej obszarom zurbanizowanym.

Na obszarze projektu planu może zostać wprowadzona nowa zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i mieszkaniowo-usługowa. Spowoduje to zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej. Istniejąca roślinność ruderalna i segetalna towarzysząca uprawom przydomowym może ulec zniszczeniu, a w jej miejsce zostanie wprowadzona nowa wartość w postaci kultywowanej zieleni urządzonej.

Realizacja nowej zabudowy wpłynie miejscowo na przekształcenia terenu i gleby co spowoduje zmiany składu gatunkowego szaty roślinnej, co w efekcie może przynieść zmiany w lokalnym obiegu wody. Powierzchniowy wzrost sztucznych (utwardzonych) nawierzchni obniży proces infiltracji wody. Nastąpi znaczące zwiększenie spływu wód opadowych.

Reasumując powyższe należy stwierdzić, że dalsza intensyfikacja zagospodarowania terenów pociągnie za sobą zmiany w strukturze gatunkowej flory omawianego obszaru i otoczenia.

Prognozuje się, że ustalenia planu nie będą miały wpływu na obszary prawnie chronione, w tym obszary Natura 2000. Obszar Natura 2000 pn. „Dolina Rawki” oddalony jest o ok. 7,5 km. Nie nastąpi pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony zostały wyznaczone Obszary Natura 2000, ani też pogorszenie integralności Obszarów Natura 2000 i ich powiązań z innymi obszarami chronionymi.

W wyniku realizacji ustaleń planu nie nastąpią istotne zmiany w krajobrazie. Większość nieruchomości znajdujących się wzdłuż ulicy Łódzkiej jest już zabudowanych.

Ze względu na zachowanie charakteru ciągłości zabudowy w pasie przyulicznym ważna jest wysokość i architektura budynków. Plan ustala parametry dotyczące wysokości budynków i geometrię dachów (w tym kąty nachylenia połaci dachowych, wysokość odpowiednio do geometrii dachów i do brył budynków istniejących w sąsiedztwie).

Zmiana w krajobrazie tego rejonu miasta została zapoczątkowana z chwilą zabudowywania ciągów przyulicznych.

Zniszczeniu może ulec roślinność występująca na niezabudowanych dotychczas gruntach. Ze względu na występowanie na tych gruntach pospolitych gatunków roślin straty będą niewielkie i nie będą miały znaczenia dla świata roślin. Najbardziej cenne zbiorowiska roślin znajdujące się przy rzece Łupi zostały chronione przed zabudowa w postaci wskazania terenu zieleni jako przeznaczenia terenu, a także poprzez określenie

w terenach zabudowy nieprzekraczalnej linii zabudowy. Wskazany w projekcie wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej pozwoli na utrzymanie fragmentów działek niezabudowanych z możliwością przeznaczenia pod zieleń.

2.8. Emisja promieniowania elektromagnetycznego

Na obszarze objętym planem nie ma obiektów, które byłyby liczącym się źródłem emisji promieniowania elektroenergetycznego. W projekcie planu nie wyklucza się wykonania obiektów stanowiących źródła emisji promieniowania elektromagnetycznego, jaki są obiekty infrastruktury technicznej z zakresu telekomunikacji i elektroenergetyki.

2.9. Skutki wpływu na warunki i jakość życia ludzi

Projekt planu wprowadza ustalenia, które pozwalają na zapewnienie ochrony zdrowia mieszkańców terenu objętego analizą. Są to ustalenia, dotyczące ochrony i kształtowania jakości powietrza atmosferycznego, regulacji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, ochrony i kształtowania terenów zieleni, ochrony przed hałasem, czy też ochrony i kształtowania ładu przestrzennego analizowanego obszaru.

W celu zapewnienia właściwego klimatu akustycznego mieszkańcom i użytkownikom, w projekcie planu określono i wskazano rodzaje terenów, na których dopuszczalny poziom hałasu nie może przekroczyć wartości ustalonych dla poszczególnych rodzajów terenów: terenów zabudowy mieszkaniowych jednorodzinnych i terenów przeznaczonych na cele mieszkaniowo-usługowe

Ocenia się, iż uchwalenie planu nie wywoła zwiększenia wielkości emisji hałasu do środowiska. Plan jest kontynuacją dotychczasowego przeznaczenia terenów. W obszarze objętym analizą nie przewiduje się lokalizacji nowych dróg, które są znacznymi emitarami hałasu.

Terenami najbardziej narażonymi na uciążliwości hałasowe są tereny mieszkaniowo-usługowe położone pomiędzy ulicą Koziętulskiego i ulicą Łódzką a linią kolejową Warszawa - Katowice. Tereny te położone są w zasięgu oddziaływania hałasu od linii kolejowej jak również drogi wojewódzkiej 705 (ulic: Koziętulskiego i Łódzkiej). Przeprowadzone w 2012 r. pomiary hałasu w punkcie przy ulicy Łódzkiej wykazały, że w porze dnia nie ma przekroczeń poziomów dopuszczalnych hałasów emitowanego do środowiska. W porze nocy zarejestrowano przekroczenia o 2,5 dB. Udział pojazdów ciężkich w całkowitym strumieniu pojazdów na tej ulicy wynosi 4% w ciągu dnia i 13% w ciągu nocy. Analizując otrzymane wyniki pomiarów można wysnuć wniosek, że klimat w rejonie ulicy Łódzkiej zależy w dużym stopniu od ilości pojazdów ciężkich.

Linia kolejowa relacji Warszawa – Katowice zaliczana jest do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 września 2002 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z dnia 29 października 2002 r). Obiekt ten nie posiada ustanowionego obszaru ograniczonego użytkowania. Aktualnie przy wyznaczaniu terenów pod zabudowę w sąsiedztwie linii kolejowych stosuje się przepisy z zakresu transportu kolejowego, z których wynika, że „budowle i budynki mogą być sytuowane w odległości nie mniejszej niż 10 m od granicy terenu kolejowego z tym, że odległość ta od osi skrajnego toru nie może być mniejsza niż 20 m, za wyjątkiem budynków i budowli kolejowych. Z przepisów tych wynika również, że i powyższa odległość powinna być zwiększona dla budynków mieszkalnych, domów opieki społecznej, obiektów rekreacyjno-sportowych, budynków związanych z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży. W projekcie planu w terenach przeznaczonych po zabudowę mieszkaniową jednorodziną i zabudowę usługową oznaczonych symbolami 9.244. MN,U i 12.93 MN,U ustala się zakaz realizacji usług z zakresu ochrony zdrowia oraz usług edukacji i nauki związanych ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży, natomiast dopuszcza się sytuowanie budynków mieszkalnych w odległości 10 m od granicy terenu kolejowego. Inwestor realizując zabudowę mieszkaniową na tych terenach, ma obowiązek dotrzymania dopuszczalnych poziomów hałasu przewidzianych

dla zabudowy mieszkaniowo-usługowej w prawie ochrony środowiska. W przypadku przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu inwestor ma obowiązek zastosowania w budynkach odpowiednich rozwiązań zabezpieczających - zgodnie z warunkami technicznymi (§323-326 Rozp. Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie).

W stosunku do pozostałych terenów nie przewiduje się znaczących uciążliwości hałasowych. W celu zminimalizowania natężenia hałasu, zapylenia i wibracji emitowanych przez ruch prowadzony ulicami obsługującymi tereny zabudowy ustalono linie zabudowy. Ponieważ natężenie ruchu kołowego w ulicach: pogodnej, Próchnika, Ustronnej, Piekarskiej jest niewielkie to zasięg uciążliwości komunikacyjnych będzie również niewielki i nie będzie wykraczał poza pas drogowy tych ulic.

Mając na względzie ochronę zdrowia ludzi projekt planu wprowadza ograniczenia w zagospodarowaniu terenów w sąsiedztwie cmentarza św. Józefa. W strefie 50 m od cmentarza plan ustala zakaz realizacji budynków mieszkalnych oraz obiektów usługowych przeznaczonych do prowadzenia działalności w zakresie żywienia zbiorowego, przechowywania żywności. Ustala zaopatrzenie w wodę wyłącznie z wodociągu miejskiego.

Nowa zabudowa na nieruchomościach dotychczas niezagospodarowanych może wpłynąć na zmianę stosunków wodnych w obszarze opracowania i w sąsiedztwie, ponieważ zmniejszy się powierzchnia terenów biologicznie czynnej. Zgodnie z ustaleniami obecnego planu zaopatrzenie w wodę musi odbywać się z sieci wodociągowej, a odprowadzanie ścieków w pierwszej kolejności do miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej. W zakresie zapewnienia warunków infiltracji wód istotne są zapisy planu w zakresie parametrów zabudowy obszaru opracowania w tym: zachowanie powierzchni biologicznie czynnej i zachowania maksymalnego wskaźnika zabudowy. Służyć ma to ograniczeniu uszczelniania gruntu oraz zachowanie możliwie dużej powierzchni „przyrodniczo-aktywnej” umożliwiających naturalną filtrację wód do gruntu oraz ograniczeniu nadmiernego odpływu wód opadowych z analizowanego obszaru. Powyższe ustalenia w znacznym stopniu eliminują zagrożenia związane ze zanieczyszczeniem środowiska i zaburzeniem jego funkcjonowania, a więc pośrednio chronią i utrzymują korzystne warunki życia mieszkańców obszaru.

Ocenia się, że projekt planu właściwie przewiduje rozwiązania chroniące środowisko życia i zdrowia ludzi w zakresie, jaki może być przedmiotem postanowień planu, związku z powyższym nie prognozuje się negatywnego znaczącego oddziaływania na życie ludzi.

2.10. Oddziaływanie transgraniczne

Projekt planu nie zawiera rozstrzygnięć ani nie stwarza możliwości, w wyniku których mogłoby wystąpić transgraniczne oddziaływanie na środowisko.

Reasumując powyższe stwierdza się, że realizacja ustaleń planu nie przyniesie oddziaływania o zasięgu transgranicznym.

3. Ogólna ocena potencjalnych skutków wpływu realizacji ustaleń projektu planu na środowisko i jakość życia i zdrowia ludzi

Zapisane w projekcie planu ustalenia dotyczące struktury funkcjonalno-przestrzennej tj. przeznaczenia, wskaźników zabudowy i zagospodarowania terenów winny zapewnić utrzymanie równowagi przyrodniczej i prawidłowych warunków życia w obszarze zmiany planu, jak też w obszarach przyległych. Ewentualny negatywny wpływ ustaleń planu na środowisko będzie wynikał głównie z wprowadzenia zabudowy mieszkaniowo-usługowej na tereny niezabudowane.

Oddziaływania, w zakresie realizacji zabudowy, będą występowały zarówno w fazie ich budowy, jak i eksploatacji, a ich natężenie będzie zróżnicowane. Skala wzrostu ilości emitowanych zanieczyszczeń do powietrza, hałasu, wytwarzanych odpadów będzie zależna od ilości użytkowników terenów zabudowy. Projekt planu zawiera szczegółowe

ustalenia odnoszące się wprost do zagospodarowania wyodrębnionych terenów, a których celem jest minimalizacja niekorzystnego wpływu na środowisko planowanej zabudowy oraz innych form zagospodarowania terenu.

Podstawowe ustalenia projektu planu w tym zakresie zostały przedstawione i ocenione we wcześniejszych rozdziałach niniejszego opracowania. Projekt planu zawiera ograniczenia dla miejsca sytuowania nowych budynków, ustalenie minimalnej powierzchni działki budowlanej, maksymalnego wskaźnika zabudowy działki, minimalnego i maksymalnego wskaźnika intensywności zabudowy, minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej, maksymalnej wysokości budynków. Powyższe parametry zabudowy i wskaźniki odnoszące się do sposobu zagospodarowania działek budowlanych są różne dla poszczególnych terenów zabudowy, zależnie od rodzaju dopuszczonej zabudowy oraz uwarunkowań wynikających z dotychczasowego zainwestowania i sposobu użytkowania terenów. Należy oceniać, że zachowanie ich wartości granicznych pozwoli utrzymać równowagę środowiskową na obszarze planu, i tym samym, w obszarach doń przyległych. Projekt planu normuje również kwestie obsługi zabudowy w zakresie infrastruktury technicznej. Część tych mediów ma bezpośrednie odniesienie do ochrony środowiska przed emisją zanieczyszczeń powstających z użytkowania zabudowy (zanieczyszczeń do powietrza, ścieków, odpadów).

Powyższe unormowania mające na celu ograniczenie negatywnego oddziaływania planowanej zabudowy będą wspomagane rozwiązaniami, które mogą być sformułowane dopiero na etapie przygotowania inwestycji, w zgodzie z zapisami w planie oraz przepisami powszechnie obowiązującym. W ramach przygotowania projektów inwestycyjnych będą musiały się znaleźć, między innymi, rozwiązania dla spełnienia poniższych rozstrzygnięć planu:

- o obowiązku odprowadzenia ścieków komunalnych do miejskiej sieci kanalizacyjnej,
- o obowiązku usuwania odpadów na zasadach określonych w przepisach odrębnych, zalecenia planu o stosowaniu pro-ekologicznych źródeł ciepła,
- o zakwalifikowaniu terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej do rodzajów terenów o dopuszczalnych poziomach hałasu w środowisku, o których mowa w przepisach prawa ochrony środowiska odpowiednio jako „tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej” i „tereny mieszkaniowo-usługowe”.

VII. PROPOZYCE ROZWIĄZAŃ OGRANICZAJĄCYCH NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO ORAZ PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

W przypadku przedmiotowego planu oddziaływania negatywne mogą być skutkiem wprowadzenia zabudowy na grunty dotychczas niezbudowane.

Projekt planu zawiera ustalenia, które mają na celu ograniczenie negatywnych oddziaływań na krajobraz, szatę roślinną, zwierzęta, różnorodność biologiczną, na powietrze, glebę i wody wynikające z procesów zainwestowania w przedmiotowe tereny.

Tabela nr 1. Ustalenia projektu planu mające na celu ograniczenie negatywnych oddziaływań na środowisko

Rodzaj negatywnego oddziaływania	Ustalenia projektu planu eliminujące lub ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko
1. Zmiany w krajobrazie	Projekt planu dla ograniczenia potencjalnych negatywnych oddziaływań wprowadza ustalenia, które mają służyć harmonijnemu wpisaniu zabudowy w krajobraz, m.in. określenie maksymalnej wysokości budynków, minimalnej powierzchni biologicznie czynnej, intensywności zabudowy nachylenia połaci dachowych.
	W celu zachowania zieleni w obrębie poszczególnych działek

2. Zubożenie szaty roślinnej i zwierząt	ustalono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej oraz maksymalny wskaźnik zabudowy działki, powierzchnie nowo wydzielonych działek. Ustalono ww. parametry mają między innymi zadanie nie dopuszczenie do całkowitej zabudowy działki budowlanej.
3. Emisja zanieczyszczeń do powietrza	Projekt planu dla ograniczenia potencjalnych negatywnych oddziaływań na powietrze atmosferyczne, w zakresie zaopatrzenia w energię ciepłą ustala nakaz stosowania do celów grzewczych bezemisyjnych lub niskoemisyjnych źródeł ciepła, spełniających wymagania standardów jakości powietrza
4. Emisja hałasu	Plan kwalifikuje teren zabudowy do odpowiedniej kategorii pod względem ochrony akustycznej, określa nieprzekraczalne linie zabudowy.
6. Wytwarzanie odpadów komunalnych	Projekt planu nakłada obowiązek usuwania odpadów komunalnych z zachowaniem przepisów odrębnych.
7. Odprowadzanie Ścieków bytowych i wód opadowych lub roztopowych	Projekt planu ustala: <ul style="list-style-type: none"> • odprowadzenie ścieków bytowych do miejskiej sieci kanalizacyjnej, w przypadku braku kanalizacji – do bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe, • odprowadzenie wód opadowych lub roztopowych do zewnętrznych sieci kanalizacji deszczowej lub do gruntu, przy zachowaniu przepisów odrębnych, Projekt planu ustala równoczesne lub wyprzedzające wykonanie elementów infrastruktury technicznej zapewniającej ochronę wód przed zanieczyszczeniem w stosunku do realizacji obiektów i urządzeń budowlanych określonych przeznaczeniem terenu.

VIII. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ MAJĄCYCH NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCE BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PLANU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ NA INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU

Ustalenia planu nie ingerują w tereny o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Obszar opracowania znajduje się poza obszarami Natura 2000.

Najbliżej usytuowanym obszarem jest obszar Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000: pn. „Dolina Rawki” o kodzie PLH 100015, który znajduje się w odległości ok. 7,5 km w linii prostej od obszaru pracowania w kierunku na północny wschód. Jest to specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO), który określony został na podstawie Dyrektywy Siedliskowej dla ochrony typów siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków roślin i zwierząt.

W projekcie planu przyjęto następujące zasady regulujące inwestowanie w terenach, których celem jest przeciwdziałanie pogorszeniu jakości poszczególnych elementów środowiska.

W zakresie zasad ochrony środowiska w projekcie planu ustalono:

- zaopatrzenie w wodę z miejskiej sieci wodociągowej,
- odprowadzanie ścieków bytowych do miejskiej sieci kanalizacyjnej, a w przypadku braku tej sieci do bezodpływowych zbiorników lub domowych oczyszczalni z zachowaniem wymogów przepisów odrębnych,
- odprowadzenie wód opadowych i roztopowych do miejskiej sieci kanalizacji deszczowej, w przypadku braku kanalizacji do ziemi, przy zachowaniu przepisów odrębnych,

- zaopatrzenie w ciepło ze źródeł wytwarzających energię ciepłą z energii elektrycznej, gazu ziemnego, lekkiego oleju opałowego oraz odnawialnych paliw i nośników źródeł energii, a także innych źródeł spełniających standardy energetyczno-ekologiczne,
- zakwalifikowanie terenów zabudowy do terenów o dopuszczalnych poziomach hałasu w środowisku, o których mowa w przepisach prawa ochrony środowiska jako „tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej”, tereny mieszkaniowo-usługowe,”
- usuwanie odpadów komunalnych na zasadach określonych w przepisach odrębnych,
- ustalenie minimalnego wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej.

Zastosowanie wszystkich zaleceń zawartych w uchwale, w tym szczególnie z zakresu ochrony środowiska i infrastruktury technicznej będzie gwarantem ograniczenia do minimum negatywnych wpływów planowanych funkcji na środowisko.

IX. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PLANU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚĆ JEJ PRZEPROWADZANIA

Obowiązek dokonywania okresowej oceny zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, a przy tym także analizy realizacji planów miejscowych, nakłada na Prezydenta Miasta ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. W art. 32 tej ustawy stanowi się, że Prezydent Miasta co najmniej raz w okresie kadencji musi wyniki tej oceny przedstawić Radzie Miasta. Jednocześnie posiada prawo występowania do Rady z wnioskami o sporządzenie lub zmianę miejscowych planów, w przypadku gdy wyniki ocen i analiz indywidualnych wniosków, postulatów, uzasadniają jego zdaniem, podjęcie takiej zmiany. Rada Miasta Skierniewice zachowuje możliwość dokonania zmian w treści planu przedmiotowego obszaru w przypadkach gdy ocena skutków realizacji tego planu będzie negatywna.

X. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE

Przyjęte w planu rozwiązania dotyczące sposobu zagospodarowania i zainwestowania terenów, służące ograniczeniu negatywnych oddziaływań na środowisko i zdrowie ludzi pozwalają na stwierdzenie, że w zakresie polityki przestrzennej i kierunków rozwoju nie naruszają ustaleń „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Skierniewice – II edycja – ze zmianą”.

Wyczerpują one podstawowe wymogi w zakresie ochrony środowiska zamieszkania.

Ustalenia projektu planu nie mają wpływu na cele i przedmiot ochrony Natura 2000, ani też na pozostałe formy ochrony przyrody określone w ustawie o ochronie przyrody. Dlatego też nie proponuje się alternatywnych rozwiązań projektowych

XI. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, obejmującego fragment miasta Skierniewice położony w rejonie ulic: Jana Kozińskiego, Łódzkiej i Piekarskiej.

Zgodnie z zapisami ustawowymi rolą prognozy nie jest ocena przyjętych w planie rozwiązań planistycznych, a sprawdzenie czy w przyjętych rozwiązaniach zabezpieczony został we właściwy sposób interes środowiska przyrodniczego i kulturowego. Prognoza ma za zadanie określić wpływ i zakres potencjalnych zmian na warunki życia człowieka jakie mogą nastąpić w wyniku ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz przedstawić rozwiązania eliminujące lub ograniczające negatywny wpływ na środowisko, spowodowany realizacją ustaleń zawartych w projekcie planu.

Sporządzenie niniejszej prognozy poprzedziła wizja lokalna, której celem było rozpoznanie sposobu użytkowania i zagospodarowania obszaru objętego planem

i terenów sąsiednich oraz określenie najistotniejszych zagrożeń, jakie na przedmiotowych terenach występują oraz mogą wystąpić w związku z realizacją ustaleń zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Projekt planu dotyczy fragmentu obszaru miasta Skierniewice położonego w bliskim sąsiedztwie centrum, na kierunku prowadzącym do Łodzi. Zachodnią granicę opracowania wyznacza linia kolejowa Warszawa - Katowice, natomiast wschodnią – rzeka Łupia oraz zbiornik wodny zasilany wodami z kierunku „Feliksowa”. Na zagospodarowanie obszaru składają się zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, której towarzyszą obiekty usługowe, samodzielna zabudowa usługowa, samodzielna zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz cmentarz św. Józefa.

Oś komunikacyjną obszaru stanowią ulice Jana Kozińskiego i Łódzka – zakwalifikowane do kategorii drogi wojewódzkiej.

Aktualnie w obszarze obowiązują ustalenia trzech miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – z 2006r., 2015r. i 2017r. Granica obszaru objętego niniejszym projektem uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planu pokrywa się z granicą obszaru planu uchwalonego w 2006 r. Pozostałe dwa plany obejmują niewielkie obszary i dotyczą pojedynczych nieruchomości.

Obszar planu wyposażony jest w niezbędne dla funkcjonowania zabudowy sieci infrastruktury technicznej tj. sieci: wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i elektroenergetycznej, telekomunikacyjną, gazową. Obszar położony jest w strefie „B” ochrony uzdrowiskowej Obszaru Ochrony Uzdrowiskowej Skierniewice-Maków. W obszarze nie występują obszary prawnie chronione w trybie ustawy o ochronie przyrody.

Teren objęty projektem planu jest przekształcony i nie wyróżnia się pod względem krajobrazowym, zasobów przyrodniczych oraz różnorodności biologicznej. Nie jest objęty ochroną prawną w trybie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Obszar nie wchodzi w skład Wielkoprzestrzennych Systemów Obszarów Chronionych (WSOCh) w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2 000. Najbliżej położonym obszarem chronionym w sieci Natura 2 000 jest obszar pn. „Dolina Rawki” o kodzie PLH 100015 - znajdujący się w odległości ok. 7,5 km (w linii prostej w kierunku na północny wschód) od obszaru opracowania. Pozostałe obszary objęte ochroną prawną znajdują się na obrzeżach miasta w następujących odległościach od obszaru opracowania:

- rezerwat przyrody pn. „Rawka” – ok. 7,5 km w linii prostej w kierunku na północny wschód, od granicy opracowania,
- Bolimowski Park Krajobrazowy – ok. 5,5 km w linii prostej w kierunku na północ, od najbardziej wysuniętej na północ granicy obszaru opracowania,
- Bolimowsko-Radziejowski Obszar Chronionego Krajobrazu z doliną Środkowej Rawki ok. 5,5 km w linii prostej w kierunku na północ, od najbardziej wysuniętej na północ granicy obszaru opracowania,
- Zespół przyrodniczo-krajobrazowy pn. „Zwierzyniec Królewski” – ok. 1,0 km w linii prostej w kierunku północny - zachód, od zachodniej granicy obszaru opracowania.

Na obszarze planu nie występują cenne, naturalne zbiorowiska roślinności, jak też nie ma tutaj miejsc łęgowych i stałego bytowania cennych gatunków zwierząt dziko żyjących.

W projekcie planu wyodrębniono tereny o przeznaczeniu:

MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej

MN,U – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy usługowej,

M,U – tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej,

U – tereny usług,

U,EE – tereny usług i elektroenergetyki,

ZP - tereny zieleni,

ZC - tereny cmentarzy czynnych

KSp – tereny parkingów,

KDZ - tereny dróg publicznych klasy zbiorczej,

KDD – tereny dróg publicznych klasy dojazdowej,

KDW – tereny dróg wewnętrznych.

Przygotowany projekt planu miejscowego utrzymuje dotychczasowe funkcje terenów w obszarze. Zmienia przebieg linii rozgraniczających ulicy Jana Kozińskiego dostosowując ją do przebiegu określonego w projekcie przebudowy. Linie rozgraniczające ulicy Łódzkiej wyznacza w granicach własności, biorąc pod uwagę fakt, iż jest to ulica przebudowana na odcinku objętym planem i wyposażona w niezbędne elementy wyposażenia drogi (jezdnię, chodnik, ścieżkę pieszo-rowerową) zrealizowane zgodnie z rozporządzeniem w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi ich usytuowanie. W liniach rozgraniczających mieszczą się również sieci infrastruktury technicznej. Zarówno dla ulicy Kozińskiego jak i Łódzkiej ustalono klasę funkcjonalną „zbiorcza” obniżając ją z klasy funkcjonalnej głównej zapisanej w studium.

W projekcie planu ustala się zostały szczegółowe zasady i standardy zagospodarowania oraz zabudowy wyodrębnionych terenów, różnicując je w zależności od przeznaczenia terenu, charakteru i formy zabudowy istniejącej zabudowy. Do najistotniejszych należą:

- ograniczenie intensywności zabudowy poprzez wskazanie maksymalnego wskaźnika zabudowy działki, wskaźnika minimalnej i maksymalnej intensywności zabudowy, wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej,
- ustalenie maksymalnej wysokości budynków,
- określenie nieprzekraczalnej linii zabudowy,
- ustalenia zasad modernizacji rozbudowy i budowy systemów komunikacji komunikacyjnej i infrastruktury technicznej.

Zgodnie z ustaleniami projektu planu na większości obszaru będzie możliwa realizacja zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej. Taką funkcję determinują położenie terenów przy drodze wojewódzkiej 705. Plan w obszarze nie przewiduje lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, garaży i parkingów samochodowych oraz przedsięwzięć dotyczących infrastruktury technicznej oraz dróg. Wyklucza realizację usług związanych z:

- odzyskiem, przetwarzaniem, magazynowaniem, kompostowaniem unieszkodliwianiem lub utylizacją odpadów pochodzących z własnej działalności,
- wyłaczaniem eksplozywnym lub użyciem procesu eksplozji, usytuowanych poza budynkami,
- składowaniem paliw kopalnych poza budynkami,
- demontażem pojazdów oraz zbieraniem i przeładunkiem odpadów, w tym złomu.

Projekt planu uwzględnia położenie obszaru w strefie „B” ochrony uzdrowiskowej Obszaru Ochrony Uzdrowiskowej Skierniewice-Maków. Wskazuje że zagospodarowanie obszaru polega ograniczeniom wynikającym z ustawy o lecznictwie uzdrowiskowy. Wskazuje rodzaje obiektów które nie powinny być realizowane w obszarze.

Projekt planu obejmuje istniejący cmentarz przy ulicy Kozińskiego. Mając na względzie ochronę zdrowia ludzi plan wprowadza ograniczenia w zagospodarowaniu terenów położonych w jego sąsiedztwie. W strefie 50 m od cmentarza plan ustala zakaz realizacji budynków mieszkalnych oraz obiektów usługowych przeznaczonych do prowadzenia działalności w zakresie żywienia zbiorowego, przechowywania żywności. Ustala, zaopatrzenie w wodę wyłącznie z wodociągu miejskiego.

Największe przekształcenia, z racji ustalonych funkcji, nastąpią w terenach przeznaczonych dotychczas niezabudowanych a przeznaczonych pod zabudowę. Ocenia się, że wskutek realizacji tych funkcji nastąpi utwardzenie terenu, oraz wzrost ścieków, stanowiących zanieczyszczone wody opadowe lub roztopowe. Skala ujemnego oddziaływania na środowisko wodno-gruntowe wynikająca z realizacji planu może być znaczna.

Nie należy przewidywać, że wskutek realizacji nowych funkcji dojdzie do pogorszenia jakości powietrza na przedmiotowym obszarze i w obszarach przyległych.

Respektowanie ustaleń projektu planu dotyczących warunków zabudowy i zasad zagospodarowania terenów oraz zasad obsługi i wyposażenia infrastruktury technicznej, powinno spowodować uporządkowanie struktury przestrzennej analizowanego obszaru. Realizacja ustaleń planu, przy zastosowaniu przedsięwzięć ochronnych, zgodnie z przepisami szczególnymi, nie powinna doprowadzić do znaczącego pogorszenia istniejącego stanu środowiska naturalnego lub pogorszenia jakości życia ludzi.

W związku z powyższym można stwierdzić, iż realizacja ustaleń projektu planu nie stanowi istotnych zagrożeń dla stanu środowiska naturalnego w skali ponad lokalnej, a przewidywane negatywne skutki w skali lokalnej mieszczą się w formule strat nieuniknionych.

XII. WNIOSKI KOŃCOWE

W świetle przedstawionej analizy ustaleń projektu planu oraz zawartych w powyższej prognozie uwag, projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego fragment miasta Skierniewice położony rejonie ulic: Jana Kozińskiego, Łódzkiej i Piekarskiej należy uznać za poprawny.

Przy spełnieniu wymagań wynikających z ustaleń planu oraz przepisów szczególnych dotyczących ochrony środowiska, plan nie budzi obaw o spowodowanie zagrożenia dla środowiska naturalnego.

LITERATURA

- Kistowski M., Korwel-Lejkowska B. - Problemy metodyczne i proceduralne sporządzania prognoz oddziaływania na środowisko projektów planów zagospodarowania przestrzennego województw na tle dotychczasowych doświadczeń polskich,
- Kondracki J. - Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994,
- Czerwieńiec M., Lewińska J. - Zielen w mieście, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej, Kraków 2000,
- Atlas Rzeczypospolitej. Główny Geodeta Kraju 1993-1997 r.
- Falińska K. – Ekologia roślin. PWN, Warszawa 1997 r.
- Kozłowski S. – Przyrodnicze kryteria gospodarki przestrzennej. KUL Lublin 1997.
- Szafer W., Zarzycki K. – Szata roślinna Polski .PWN, W-wa,1972,
- Rychling A., Solon J. – Ekologia krajobrazu. PWN 1998.
- Materiały archiwalne. Plansza "Roślinność rzeczywista m. Skierniewice" Opracowanie: R. Olaczek, U. Warcholińska i K. Krzywański,
- Smogorzewski J. System terenów otwartych jako element konstrukcji miasta, Instytut Planowania Przestrzennego Politechniki Warszawskiej,
- Władysław Matuszkiewicz: Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski. Warszawa: PWN, 2006,

Dokumenty i inne dostępne opracowania:

- Uchwała Rada Miasta Skierniewice Nr L/65/2018 z dnia 24 maja 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego fragment miasta Skierniewice położony w rejonie ulic: Jana Kozińskiego, Łódzkiej i Piekarskiej
- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzonym dla przedmiotowego obszaru sporządzone w lipcu 2018 r.,
- Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Skierniewice II edycja – Uchwała Nr XXIII/42/2016 Rady Miasta Skierniewice z dnia 7 kwietnia 2016r.
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta Skierniewice na lata 2013-2016 z uwzględnieniem lat 2017-2020.
- Program ochrony środowiska i plan gospodarki odpadami dla miasta Skierniewice na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016 - aktualizacja
- Raport o stanie środowiska w województwie łódzkim w 2014 r.
- Program ochrony powietrza dla stref województwa łódzkiego: powiatu tomaszowskiego i Skierniewic – miasta na prawach powiatu. Tom II. Gdańsk,

październik 2008 r. (Uchwała Nr XL/1115/09 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 12 maja 2009 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy w województwie łódzkim,

- Plan rozwoju lokalnego powiatu skierniewickiego na lata 2007-2015,
- Koncepcja rozwoju terenów zieleni w Skierniewicach, MPU, 2007 r.
- Inne źródła:
  - aktualna mapa zasadnicza terenu objętego opracowaniem oraz terenów sąsiednich w skali 1: 1 000
  - www.natura2000.mos.gov.pl
  - www.geoportal2.gov.pl

WYKŁOZENIE

WYKŁÓZENIE